

Svenska kyrkans arbete med och för utsatta EU-migranter

Lägesrapport december 2014

Miriam Hollmer
Avdelningen för kyrkoliv och samhällsansvar, Kyrkokansliet

Innehåll

Inledning	3
Sammanfattning	3
Om undersökningen.....	4
Om utsatta EU-migranter	5
Hur många är de?	5
Styrs de av kriminella ligor?.....	5
Blir de fler av att vi hjälper dem?.....	6
Stadsmissionerna	7
Linköpings stadsmission, Crossroads.....	7
Stockholms stadsmission, Crossroads	7
Uppsala stadsmission, Crossroads.....	8
Göteborgs stadsmission, Crossroads.....	8
Västerås stadsmission.....	8
Hela människan.....	9
Svenska kyrkan	9
Kyrkomötet	9
Svenska kyrkans nationella nivå.....	10
Enskilda församlingar eller pastorat	10
Nivå 1:	11
Nivå 2:	12
Nivå 3:	17
Nivå 4:	22
Stiftsnivå.....	23
Tips och frågeställningar	24
Övriga observationer och frågeställningar.....	26
Nätverk, föreningar och organisationer som jobbar med frågorna	27
Lagar och regler.....	30
Bilaga: Kontrakt Räddningsmissionen och församling	31

”Kärleken till medmänniskan är grundfundamentet oavsett om vi blir lurade, utskällda eller kramade.”

Kyrkoherde i Växjö stift

Inledning

Den ökande närvaron av tiggande människor gör att vi på ett annat sätt än för bara några år sedan ställs inför personliga moraliska beslut så fort vi rör oss i vårt offentliga rum. Deras nöd utmanar både vår egen självbild och föreställningen om Sverige som ”det goda samhället”.¹ Hur vi reagerar på det varierar, men kyrkans uppgift måste vara att värna människovärdet.

Den här studien är tänkt som en kartläggning av hur Svenska kyrkan på olika nivåer försöker hjälpa utsatta EU-migranter. De insatser som görs av församlingar och pastorat har delats upp i fyra olika kategorier utifrån hur omfattande arbetet har bedömts vara. Tanken är både att få en överblick över typen av stöd samt att dessa kategorier möjligen kan vara till hjälp för den församling som funderar på hur de skulle kunna arbeta med dessa utsatta. Studien tar också upp hur stiftet arbetar med frågan, liksom organisationer som har en nära relation till kyrkan, framförallt stadsmissionerna.

Här finns mycket gott arbete som görs men också möjligheter att utveckla stöd och påverkansarbete.

Sammanfattning

I så gott som samtliga stift finns någon form av aktivitet där Svenska kyrkan är inblandad. Arbetet är dock som mest utvecklat runt större städer, vilket dels beror på att de tiggande först började etablera sig där och dels på att det finns starka stadsmissioner som i fyra fall har startat särskilda center för EU-migranter, Crossroads. Även om det finns verksamhet i så gott som alla stift är det sammantaget få församlingar eller pastorat som bedriver ett riktat, aktivt arbete med och för tiggande EU-migranter. Denna undersökning har fått kännedom om ett femtiotal. Även om det säkert finns fler- och nya startas hela tiden- så blir en mycket grov uppskattning att det är några procent av det totala antalet församlingar och pastorat som har någon form av identifierad verksamhet.² Man måste dock också utgå från att EU-migranter liksom andra hemlösa uppsöker exempelvis diakoncentraler där de finns, även om dessa inte har särskilt riktad verksamhet för denna grupp. I studien finns några sådana exempel.

Typen av insatser varierar mycket men det vanligaste är begränsat praktiskt stöd för ett mindre antal personer, tex en familj, (nivå 2 i studien) och visst påverkansarbete. Här finns församlingar som har upplåtit plats för husvagnsuppställning. Här finns också kyrkoherden som har haft flera samtal och kontakter med stadens socialtjänst, socialnämndens ledamöter, kommunalråd och oppositionsråd, köpmannaförening samt vissa lokala humanitära organisationer för att få politiker och näringsliv att samverka och samtala om dessa frågor. Man vill också aktivt motverka de främlingsfientliga attityderna på orten.

1 Hansson, Erik (2014), *”Som att världen har kommit hit”*. Stockholmares upplevelser av tiggeri våren 2014. Masteruppsats, Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet, s. 86.

2 Den här uppskattningen är som sagt mycket grov och syftar främst till att ge en fingervisning. Den bygger helt enkelt på det totala antalet enheter och de som har identifierad verksamhet.

Stiften får många frågor från församlingar om de tiggande och diakonerna söker stöd i arbetet. Några stift har därför börjat ta fram egna vägledning. Flera stift och församlingar betonar att kyrkan måste arbeta med påverkansarbete gentemot makthavare för att långsiktigt förbättra romernas situation i hemländerna. I det praktiska, lokala arbetet är det framförallt vägledning och emellanåt tolkhjälp som efterfrågas av medarbetarna.

Det arbete som bedrivs är i mycket hög grad ekumeniskt. Ofta är Pingstkyrkan den ledande aktören när inte Stadsmissionen är inblandad. Överlag har frikyrkorna varit mycket aktiva i att arbeta med EU-migranternas utsatthet.

I nuläget stödjer Svenska kyrkans internationella arbete ett projekt för att hjälpa på plats i Rumänien, P 220. Flera andra organisationer har dock verksamhet och majoriteten av de församlingar som vill bidra till de tiggandes hemområden har hittills vänt sig till andra organisationer eller startat egna verksamheter. I takt med att projekt P 220 blir känt kommer allt fler hänvisa givande dit, men sannolikt kommer många även fortsättningsvis att bidra till projekt som drivs inom lokala ekumeniska samarbetsgrupper eftersom frikyrkorna startade sitt arbete tidigare. Då de tiggande oftast kommer i grupper från samma regionala område, exempelvis Valea Seca i Rumänien, finns det redan exempel på hur hjälpnätverk vill rikta stöd direkt mot den region där de tiggande kommer ifrån. Det finns även representanter för församlingar eller pastorat som har rest ned till Rumänien. Allt detta är en utveckling som man får räkna med kommer att fortsätta.

Den nya situationen med en ökande tillströmning av utfattiga EU-migranter måste också beaktas ur ett arbetsmiljöperspektiv. När denna nya målgrupp krockar med tidigare bedrivit socialt arbete för hemlösa uppstår lätt konflikter. Det blir naturligtvis också en betydligt ökande arbetsbelastning. Vissa verksamheter har därför valt att separera gruppen EU-migranter från andra grupper som lever i social utsatthet eller tvingats dra ned på insatser. I arbetsmiljöfrågan måste också de negativa reaktioner beaktas som kan möta dem som stöttar de tiggande.

De tiggande har uppmärksammats över hela landet och inget tyder på att de skulle bli färre under den närmaste tiden. Kommuner har fått kritik för att de gör för lite, men dessa hänvisar i sin tur till lagstiftningen och vill att staten ska ta ett större ansvar. Sveriges kommuner och landsting har önskat statlig vägledning och ett utökat samarbete mellan regering, myndigheter och frivilligorganisationer.³ Ansvarig minister meddelade i november att regeringen överväger att utse en nationell samordnare som ska få i uppdrag att förbättra arbetet med stöd och hjälp till utsatta EU-medborgare.⁴ Tills dess är det emellertid i huvudsak upp till idéburna organisationer eller progressiva kommuner att försöka agera.

Den nittonde november gjorde kyrkomötet ett uttalande för att lyfta den svåra situationen för EU-migranter. Uttalandet uppmanar Sveriges kommuner, regering, riksdag och Svenska kyrkan på alla nivåer att förbättra situationen för EU-migranter.

Om undersökningen

Fråga har ställts till alla stiftsdiakoner, internationella kontaktpersoner samt kommunikatörer på stiften. Utöver det har enskilda församlingar eller pastorat kontaktats i de fall jag har identifierat att det försiggår någon form av verksamhet där. Verksamheterna har hittats genom Hem- föreningen för hemlösa EU-migranter samt Nätverket för utsatta EU-medborgare i Sveriges facebookside, genom en efterlysning på Diakonibloggen, vanliga nätsökningar eller genom tips från organisationer eller nätverk. I vissa fall har jag kunnat se att det finns verksamhet även om det inte är känt på stiftsnivå.

³ <http://skl.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv2014/stodtillutsattaueumedborgarekravernationellsamverkan.2453.html>

⁴ <http://www.svt.se/nyheter/sverige/sverige-infor-tiggerisamordnare>

I rapporten tar jag upp kyrkliga enheter samt organisationer med koppling till Svenska kyrkan. I slutet finns en lista på övriga organisationer och nätverk som arbetar med och för tiggande EU-migranter. Undersökningen gör inte anspråk på att vara heltäckande, men även om det säkert finns fler verksamheter än de som har fångats upp till denna undersökning gör områdets mediala fokus det svårt att tro att mer organiserad verksamhet skulle passera obemärkt i samtliga de kanaler som denna undersökning vilar på (dvs både hos kyrka, media och frivilliga nätverk). I ett stift var man restriktiv med information om vilka insatser som gjordes. Nya verksamheter tillkommer också ständigt. Undersökningen ska därför ses som en bild av identifierade verksamheter senhösten 2014.

Om utsatta EU-migranter

Hur många är de?

Till att börja med: hur många hemlösa eller extremt socialt utsatta EU-migranter finns det i Sverige? Den frågan går inte att svara på,⁵ men att omfattningen har växt under de senaste åren har inte undgått någon. Stockholms socialjour uppskattar att antalet i Stockholm kan vara upp till tusen personer och i Uppsala uppger stadsmissionen att de kan vara runt 300-400. Eftersom vi vet att de finns över hela landet rör det sig totalt om många hundratals, snarare mer än ett tusental, akut hemlösa EU-migranter.

Sveriges kommuner och landsting, SKL, gjorde under försommaren 2014 en undersökning av hur många kommuner som hade haft kontakt med akut hemlösa EU/EES-medborgare. Sjuttio av de 204 kommuner som besvarade enkäten hade haft kontakt med denna grupp.⁶ Stockholms och Göteborgs Stadsmission rapporterar om en kraftig ökning av antalet besök de senaste åren.⁷ Inget tyder på att de skulle bli färre under de kommande åren.

Det ska dock understrykas att de utsatta EU-migranterna är en heterogen grupp som inte alltid tigger. Många är romer, men inte alla. Många försörjer sig på att tigga eller spela gatamusik, men inte alla. I Crossroads metodhandbok framgår att 62% av deltagarna i deras verksamhet mellan åren 2011 och 2013 har varit tredjelandsmedborgare från Afrika, Nordafrika och Latinamerika med uppehållstillstånd i Europa och 38% är EU-medborgare. Den absolut vanligaste enskilda nationaliteten är den rumänska.

Styrs de av kriminella ligor?

Ett vanligt påstående om de tiggande är att de skulle styras av kriminella ligor. Det finns ännu ingen svensk vetenskaplig forskning på detta, men den övergripande bilden från polis, frivilligorganisationer och socialtjänst är att det inte rör sig om så kallat organiserat tiggeri styrt av kriminella ligor. Den tidigare regeringens hemlöshetsamordnare tillbakavisar påståendena att det skulle vara en form av människohandel. ”Det har påståtts väldigt många gånger att det här är organiserad brottslighet, att det är ligor och att de som tigger på gatan inte får behålla någonting. Då har jag pratat med alla stora frivilligorganisationer runt om i Sverige, jag har pratat med

5 Av flera orsaker, bland annat EU-medborgares fria rörlighet.

6 Svarefrekvensen var 70%. (Något olyckligt i SKLs studie är att de utgår från EU-medborgare, när många i själva verket är tredjelandsmedborgare.) SKL gissar att det kan vara så att de som inte svarat heller inte har målgruppen inom sitt område. SKL, *Några juridiska frågor* angående utsatta EU-medborgare (2014). För det femtiotal kommuner som uppgav att de gav bistånd var vanligaste formen av stöd hjälp till en hemresa följt av akut logi, rådgivning och ekonomiskt bistånd. Trettioåtta hade inom kommunen andra organisationer, som t.ex kyrkor, som gav stöd. Ungefär lika många fick bidrag till denna verksamhet från kommunen, något som kan tolkas som att kommunerna framförallt känner till verksamhet när de själva är med och finansierar. När Sveriges Radio frågade Sveriges kommuner 2013 var det 67 kommuner som uppgav att de hade haft hemlösa EU-medborgare i kommunen. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5740442>

7 Crossroads metodhandbok (2014). Från 1734 till 3305 besök. Se även Göteborgs stadsmissions rapport *Det nya Europa* från 2014.

socialförvaltningen i de stora kommunerna, jag har pratat med poliser i ett antal distrikt - och ingen vill stå för att det skulle vara kriminellt eller att det skulle vara ligor”, säger han.⁸

Däremot organiserar sig de tiggande ofta i exempelvis familjegrupper där en person är utsedd att ansvara för pengarna. Räddningsmissionen skriver på sin informationssida Podrom:

Alla är rädda om pengarna och det kan förekomma att man samlar in dem för att ha i tryggt förvar. Familjer samarbetar, pengarna man får ihop går till hela familjen. Om du sett någon hämta upp pengar kan det vara en familjemedlem som gör det. Det har förekommit att de som tigger blivit bestulna och därför kan det finnas en rädsla att mista sin dagskassa varför man vidtar åtgärder för att minska den risken.

Att det generellt sett inte ligger kriminella intressen bakom innebär dock inte att det aldrig förekommer utnyttjande. I december fanns exempelvis ett fall med en tolvåring som tagits till Jönköping från Bulgarien för att tigga.⁹ Det tycks emellertid vara ett undantag. Varken i Bryssel, Edinburgh eller Oslo har forskares fältarbete kunnat avslöja något som tyder på organiserat tiggeri. En norsk forskare som också har bedrivit flerårigt fältarbete i Rumänien studerade hur romer organiserar sig och hur de pengar som de får in används. Hon skriver att hennes forskning har bekräftat det som tidigare systematiska studier har sett, nämligen att ”tiggere er som hovedregel ’selvstendige næringsdrivende familier’ og ikke offer for kriminelle nettverk som utnytter deres arbeid”.¹⁰ Man bör tänka på att tiggeri är mycket olönsamt jämfört med exempelvis prostitution eller droghandel, något som uppges dels av biståndsorganisationer och dels av de forskningsstudier som har gjorts.¹¹ Kriminella ligor skulle helt enkelt inte tjäna tillräckligt på det. Läs gärna mer om vanliga frågor om tiggeri och tiggande EU-migranter på exempelvis Podrom.se.¹²

Blir de fler av att vi hjälper dem?

En fråga som ibland dyker upp är huruvida det bara blir fler tiggande om vi hjälper de som finns här. Förutom att man kan diskutera vart en sådan fråga egentligen leder, kan man också konstatera att det inte finns något solklart samband. Röda korsets socialpolitiska kontaktperson konstaterar i ett mejl att antalet fattiga EU-migranter har ökat och att deras bedömning är att det troligen kommer att fortsätta att göra det. Orsaken till detta är enligt Röda korsets bild snarare extrem fattigdom och brist på alternativ än att det på vissa orter finns stödinsatser. I Stockholm, som utifrån sin storlek har få härbärgesplatser, har de hemlösa migranterna hittills i låg utsträckning tagit del av de härbärgesplatser som funnits. Trots detta är det många EU-migranter i Stockholm som kommer tillbaka gång efter gång, vilket enligt den socialpolitiska talespersonen gör det svårt att se att de skulle bli fler på grund av hjälpinsatserna.

Det finns inget självklart svar på frågan om de fattiga EU-migranterna blir fler av att få hjälp, och frågan är vad vi skulle göra med svaret om det skulle vara så. Förhoppningsvis hjälper vi för att vi tror att det vi gör, om än i liten skala, kan lindra vår medmänniskas nöd. Inte för att slippa se personer som ger oss dåligt samvete. Men självklart måste insatser här kombineras med tryck gentemot i synnerhet Rumänien och EU för att försöka förbättra förhållandena för dessa människor långsiktigt.¹³

8 <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3993&artikel=5794987>

9 <http://www.jonkopingsposten.se/artikel/34428/12-arig-tiggare-flogs-till-jonkoping-fran-bulgarien>

10 Engebrigtsen, A. (2012), *Tiggerbanden og kriminelle bakmenn eller fattige EU-borgere? Myter og realiteter om utenlandske tigge-
re i Oslo*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

11 Adrianssens, S., och Hendrickx, J. (2011), ”Street-level Informal Economic Activities: Estimating the Yield of Begging in Brussels”, i *Urban Studies* 48.

12 podrom.se eller på Svenska dagbladets sida http://www.svd.se/nyheter/inrikes/myter-om-tiggare_3494176.svd?sidan=1

13 Läs mer här: <http://stefanushjalpen.wordpress.com/2014/11/18/darfor-ger-jag-pengar-till-dem-som-tigger/> eller hos Hoppets stjärna: Hoppets stjärna: <http://www.starofhope.se/vart-arbete/artiklar/2195-hel hjartat-for-romerna.html>

Stadsmissionerna

Enligt riksföreningen Sveriges stadsmissioner driver en stadsmission ”professionell social verksamhet utifrån en kristen värdegrund i enlighet med kyrkornas diakonala uppdrag.” Hur stark kopplingen i dagsläget är mellan Svenska kyrkan och stadsmissionerna kan emellertid diskuteras och varierar mellan olika orter. I Linköping är den kyrkliga kopplingen stark, i Stockholm svagare.

Stadsmissioner finns i dagsläget i Göteborg, Kalmar, Linköping, Skåne, Kalmar, Stockholm, Uppsala och Västerås.¹⁴ Fyra av dessa har ett specifikt koncept för EU-migranter, det så kallade Crossroads. Crossroads är en råd- och stödverksamhet för människor med medborgarskap andra EU-länder som lever i fattigdom och hemlöshet. För närvarande finns Crossroads i Stockholm, Göteborg, Linköping och Uppsala. Ersta Sköndal har på Crossroad Stockholms uppdrag tagit fram en handbok hösten 2014.¹⁵ Den är förhållandevis teoretisk och främst tänkt som en handbok för den som vill starta Crossroadsverksamhet, men en del material kan vara intressant även för mindre verksamheter.¹⁶

Skåne Stadsmission ska tillsammans med Uppsala, Stockholm och Linköpings stadsmissioner driva projektet *EU-migranter som resurs*. Tanken är att ta fram och implementera metoder för att skapa enklare jobb till målgruppen, så att fattiga EU-migranter slipper tigga för sin överlevnad.¹⁷ Stadsmissionerna i Linköping och Västerås har istället av arbetsmiljöskäl begränsat verksamheten för EU-migranter.¹⁸

Linköpings stadsmission, Crossroads

Ett samarbete mellan Linköpings Stadsmission, församlingarna i Linköping samt Linköpings kommun.

Kommunen stöder härbärgat och matserveringen ekonomiskt. Ryttargårdskyrkan ställer sin lokal till förfogande kostnadsfritt. Johanneskyrkan hyr ut lokalen till ett rabatterat pris. Volontärintsatser och gåvor av olika slag bidrar också till verksamheten.

Råd- och stödverksamhet erbjuds kvällstid torsdagar. Vägledning och råd om hur svenska samhället fungerar, t ex sjukvård, att söka arbete, försörjning, boende m.m. Man har tolkar som talar bulgariska och rumänska och några andra språk. Crossroads bjuder också på mat och fika och ger hjälp med kläder, dusch och hygienartiklar. Kostnadsfri enklare lunch samt möjlighet till dusch erbjuds vardagar. Sju nätter i veckan mellan 3 november - 29 mars erbjuder man ett härbärke för 20 nattgäster per natt. Kvällsmat och frukost serveras.¹⁹

Stockholms stadsmission, Crossroads

Crossroads är en råd- och stödverksamhet för människor från andra EU-länder som lever i fattigdom och hemlöshet i Stockholm. Crossroads arbetar på uppdrag av sina deltagare för att motverka alla former av utsatthet. Crossroads erbjuder individuella handlingsplaner, olika kurser och svensk samhällsinformation men också mat, värme och vila. Crossroads vänder sig till EU-migranter – utländska EU-medborgare och medborgare från utomeuropeiska länder som har permanent uppehållstillstånd från ett annat EU-land.

Personalen på Crossroads kallas EU-vägledare. Vägledarna erbjuder individuella handlingsplaner och kan förmedla kontakt till både svenska och europeiska organisationer och myndigheter,

14 Det finns en stadsmission i Skellefteå men den är inte ansluten till riksorganisationen Sveriges stadsmissioner.

15 <http://www.stadsmissionen.se/Socialverksamhet/Hemloshet1/Crossroads/Crossroads-metodhandbok/>

16 <http://www.stadsmissionen.se/Global/Social%20Verksamhet/Crossroads/Dokument/Metodhandbok%20Crossroads%20svensk.pdf>

17 Det är Sveriges Stadsmissioner som fått bidrag från Postkodlotteriet. <https://www.postkodlotteriet.se/Formanstagare/Vara-formanstagare/Formanstagarorganisation/SpecialProjekt-2014-Mangfald-och-tolerans.htm>. <http://www.socialforum.se/?article=stadsmissionen-vill-skapa-jobb-at-eu-migranter>

18 <http://www.dagenssamhalle.se/nyhet/frivilliga-aer-eu-migranternas-raedddning-11953>

19 <http://www.linkopingsstadsmission.se/crossroads>. Där finns även en utvärdering av verksamheten från juni 2014.

arbetsgivare, bostadsvårdar och vårdgivare. Besökare får också information om sina rättigheter och skyldigheter som EU-medborgare i Sverige och erbjuds kostnadsfri frukost, lunch, dusch, möjligheter till tvätt och klädbyte. På Crossroads arbetar dessutom många frivilliga som gemensamt talar ca 12 europeiska språk. Frivilliga jurister och psykologer arbetar också i verksamheten för att ge råd och stöd.

Crossroads drivs och finansieras av Stockholms Stadsmission i samarbete med Arbetsförmedlingen, Europeiska Socialfonden, Frälsningsarmén och Stockholms stad. Citykyrkan, Läkare i världen, Ny Gemenskap, Röda Korset och S:ta Clara kyrka samarbetar också med projektet.²⁰ Under hösten 2014 gav man ut en metodhandbok.²¹

Uppsala stadsmission, Crossroads

Uppsala Stadsmission har under hösten öppnat ett Crossroads, dvs. ett dagcenter som fungerar som en råd- och stödverksamhet för människor från andra EU-länder som lever i fattigdom och hemlöshet. Crossroads är en drogfri plats där människor under vardagar kan få hjälp med vissa basbehov som dusch, tvätt, kläder, frukost och andra praktiska saker. Verksamheten har som mål att motverka socialt utanförskap, stärka varje individ och fungera som en länk till myndigheter, till exempel skattemyndigheten, arbetsförmedlingen, socialtjänsten, sjukvård med flera. Nyligen fick man också verksamhetsbidrag från Uppsala kommun för en pedagog som ska arbeta med barnen till EU-migranterna.²² Crossroads är ett samarbete mellan Uppsala Stadsmission och Uppsala kommun. Livets ord driver härbärgat. Verksamheten är igång från 7 november 2014 till 15 april 2015.²³

Göteborgs stadsmission, Crossroads

Huvuduppgiften med det nya centret är att få ut samhällsinformation och därmed motverka ett ekonomiskt och socialt utestängande. Centret ska bland annat erbjuda en personlig service på den hjälpsökandes hemspråk, förmedling av kontakt med offentliga myndigheter och ideella organisationer. I Göteborg har kommunen, Frälsningsarmén, Bräcke diakoni och Stadsmissionen gått in i Idéburet offentligt partnerskap för verksamhet för utsatta EU-migranter.²⁴

En annan uppgift är även att sammanställa och förmedla kunskap till lokal, nationell och europeisk nivå. Centret ska drivas i samarbete med andra aktörer. I dagsläget är en kontakt med Arbetsförmedlingen och socialjouren etablerad. Man har erbjudit undervisning i svenska två gånger i veckan, något som under 2015 kommer att utvecklas till fyra dagar per vecka. Centret ska även ge möjlighet till ett visst basbehovsstöd och hjälpa till vid önskemål om hemvändande.²⁵ Crossroads Göteborg har också släppt en rapport med statistik och rekommendationer.²⁶

Västerås stadsmission

Sedan en tid får EU-migranterna komma in först efter klockan tio på förmiddagarna eftersom tillströmningen av EU-migranter har gjort att de som tidigare besökte stadsmissionen delvis har kommit i kläm. Det har lett till konflikter och en för hög arbetsbelastning för personalen. Just nu pågår en diskussion mellan Västerås stad och ett antal frivilligorganisationer, förutom Stadsmissionen även Frälsningsarmén, Röda korset och Pingstkyrkan, kring vad som kan göras

20 <http://www.stadsmissionen.se/Socialverksamhet/Hemloshet1/Crossroads/>

21 <http://www.stadsmissionen.se/Global/Social%20Verksamhet/Crossroads/Dokument/Metodhandbok%20Crossroads%20svensk.pdf>

22 <http://www.uppsala.se/Nyhetsarkiv/Nyheter-Utbildning-barnomsorg/Pedagogisk-handledning-for-barn-till-hemlosa-EU-migranter/>

23 <http://www.uppsalastadsmission.se/Uppsala-stadsmission-%C3%B6ppnar-crossroads>

24 http://www.vartgotborg.se/prod/sk/vargotnu.nsf/1/ovrigt,nytt_avtal_for_hjalp_till_eumedborgare?OpenDocument

25 <http://www.stadsmissionen.org/detta-gor-vi/eu-migranter/>

26 Göteborgs kyrkliga stadsmission (2014), *Det nya Europa*.

för EU-migranterna. Målet är att hitta en egen lokal för migranterna, men det har inte varit helt lätt. – Vi ser gärna att vi bär huvudansvaret för migranterna, säger Jonas Nyberg, socionom på Stadsmissionen. Men vi måste ha hjälp, vi klarar det inte på egen hand.²⁷

Hela människan

Hela människan är en del av Svenska kyrkans och de traditionella frikyrkornas sociala arbete. De vill ge stöd till människor som befinner sig i en utsatt livssituation. Traditionellt har man arbetat mycket med människor i missbrukssituationer inklusive hemlösa. På senare tid har allt fler EU-migranter sökt sig till deras öppna verksamhet.²⁸ Den ökade andelen hjälpsökande och de olika behov som grupperna har kan ibland leda till svårigheter att driva verksamheten. Hela Människan uppmanar lokalavdelningar att göra egna bedömningar men att försöka samla alla krafter i lokalsamhället för att ställa upp samt att väcka lokal opinion. Man hänvisar också till Räddningsmissionens arbete.

Svenska kyrkan

Kyrkomötet

Den nittonde november gjorde kyrkomötet ett uttalande för att lyfta den svåra situationen för EU-migranter. Uttalandet uppmanar Sveriges kommuner, regering, riksdag och Svenska kyrkan på alla nivåer att förbättra situationen för EU-migranter.

”Allt fler fattiga EU-migranter befinner sig i Sverige. Många saknar id-handlingar, vilket innebär att de inte räknas som medborgare i det land som de kommer från. De saknar försörjningsmöjligheter, har dåliga bostäder eller inga bostäder alls. Sällan har de tillgång till sjukvård eller skolgång. De som är romer utsätts dessutom ofta för diskriminering och förtryck.

Stöd på kort och lång sikt

Svenska kyrkan arbetar tillsammans med andra aktörer för att på kort och lång sikt kunna bistå fattiga EU-migranter, inte minst romer. Församlingar och stift ingår ofta i lokala och regionala nätverk. Insatserna handlar om bostäder, skydd för utsatta kvinnor, akut hälsovård och skolgång för barn. Långsiktigt arbete sker med syfte att möjliggöra sysselsättning på svensk arbetsmarknad och fortbildning. Dessa insatser gör stor skillnad för den enskilde.

Vill påverka social- och minoritetspolitik

Svenska kyrkan deltar också i arbetet med att påverka EU:s medlemsländer vad gäller socialpolitik och skydd för minoriteter, bland annat genom kyrkliga organisationer på europeisk nivå. Svenska kyrkans kyrkomöte uppmanar alla nivåer i Svenska kyrkan att fortsätta och intensifiera arbetet för att förbättra situationen för fattiga EU-migranter.

Våra utgångspunkter är att:

- Alla människor är skapade till Guds avbild och har rätt till ett liv i värdighet.
- Grundläggande rättigheter måste gälla för alla människor.

²⁷ <http://vt.se/nyheter/vasteras/1.2722429-akut-for-tiggarna-nar-kylan-kommer>
<http://www.dagenssamhalle.se/nyhet/frivilliga-aer-eu-migranternas-raedning-11953>

²⁸ Se t.ex <http://hd.se/helsingborg/2014/10/12/hjalpbehovet-for-stort-ria-tar-out/>

- Barns situation och behov måste särskilt uppmärksammas.
- Familjer har rätt att leva tillsammans.
- Alla har medansvar för samhällsutvecklingen och att göra gott mot sina medmänniskor.
- Vårt mål är fred, rättvisa och ett hållbart samhälle.

SVENSKA KYRKANS KYRKOMÖTE UPPMANAR

- Sveriges kommuner att ta sitt ansvar för människor i nöd och att i samråd med frivilligorganisationer och kyrkor hitta modeller som förbättrar situationen för fattiga EU-migranter som vistas i kommunen.
- Sveriges regering och riksdag att verka för att minska fattiga EU-migranternas utsatthet, både genom att kraftfullt agera inom EU och genom att tydliggöra och respektera EU-migranternas mänskliga rättigheter, särskilt barnens rättigheter.

Svenska kyrkans nationella nivå

Svenska kyrkans internationella arbete stöder det arbete som Franciskaner-orden driver kring ett socialt center i regionen Moldova i Rumänien. De flesta som får stöd av det sociala centret är romer. Projektet är ett samarbete med norska Kirkens Nødhjelp.²⁹

I projektet ingår:

- förskola och skola
- andra chansen- skola för dem i åldern 10-30 år som inte gått i skola tidigare
- ett måltid om dagen till skolelever
- hälsovård
- aktiviteter för barn och unga
- kurser i sömnad för att fler ska få arbete
- kurser i trädgårdsarbete för att fler ska kunna odla grönsaker
- arbete för kvinnors och barns rättigheter
- att ge tillgång till rent vatten och förbättra sanitära förhållanden
- förhandlingar med myndigheter om bättre boplatser för de 1 200 romer i området som blivit tvångsflyttade och tvingas bo i ladugårdar

Enskilda församlingar eller pastorat

Ett femtiotal församlingar bedriver någon form av identifierad verksamhet för utsatta EU-migranter. Typen av insatser varierar mycket men det vanligaste är begränsat praktiskt stöd för en mindre grupp (nivå 2).

Jag kommer att lista ett antal församlingar eller pastorat vars verksamhet har beskrivits i media eller via diakoner, informatörer eller kontaktpersoner på stiftet. De som själva har gått ut offentligt kommer att nämnas vid namn, övriga nämns bara som t.ex ”församling i X stift”.

I kartläggningen har ett femtiotal församlingar som bedriver någon form av verksamhet för utsatta EU-migranter identifierats. Flest verksamheter finns i Göteborg och Stockholm. Båda dessa har centralorter med en Stadsmission som länge har arbetat med målgruppen.

När det gäller Stockholm så har ett drygt tiotal församlingar någon form av insatser för tiggande EU-migranter. Det sker oftast i ekumeniskt samarbete och som en del i det allmänna arbetet med hemlösa, men en del görs också i det tysta. Vi kontakt med stiftet var man av försiktighets skull

²⁹ <http://www.svenskakyrkan.se/p220>

tveksam till att lämna ut uppgift om församlingar som har verksamhet. Av den anledningen innehåller denna studie få exempel från Stockholms stift trots att det görs insatser även utanför Stadsmissionens Crossroads.

I Göteborgsområdet finns ett utvecklat offentligt arbete med frågorna. Göteborgs stad har givit medel till Räddningsmissionen för att arbeta med målgruppen. Räddningsmissionen gick i sin tur ut med ett "husvagnsupprop" till Svenska kyrkans församlingar i Göteborg, vilket ledde till att flera församlingar tog emot husvagnar för boende. Dessutom ingick staden Idéburet offentligt partnerskap med stadsmissionen, Bräcke diakoni och Frälsningsarmén. Det har bidragit till att göra Göteborg framträdande inom arbetet med utsatta EU-migranter.

Nivå 1:

Enklare form av påverkans- eller insamlingsarbete, som t.ex skriva i församlingsbladet och ha informationsträff eller samla in pengar till projekt i hemländerna.

Kyrkans särskilda bidrag kan förutom att lindra nöd även vara att lyfta upp EU-migranterna som människor: att genom att lyfta fram dem som individer och deras berättelser motverka alla försök att avhumanisera dem, göra dem bara till "tiggare" eller problem.

FÖRSAMLING, LINKÖPINGS STIFT

Informatören beskriver församlingen som till största delen bestående av landsbygd men med några tätorter. Sammantaget är det två eller tre personer som tigger. Församlingen har inte någon pågående insats för dem eller andra EU-migranter, men man har velat göra en liten markering genom att lyfta fram S:t Martin, som hjälpte en tiggare. På facebookkontot skriver församlingen:

En fest i S:t Martins anda, Vi får dela värme, dela liv, dela bröd. S:t Martin gav av sin halva mantel till en frusen tiggare som satt utanför stadens port. Vi äter Spagetti och köttfärssås tillsammans. 30 kr Vuxna, 15 kr för barn. Överskottet går till filter som vi delar ut till EU-migranterna som sitter utanför affärernas portar. Detta gör vi för att uppmärksamma dessa människor och för att vi vill dela värme. Vi vill försöka vara barmhärtiga och följa i S:t Martins fotspår. Detta som ett svar på Martin Modéus uppmaning om barmhärtighet i sitt tal vid invigningen av kyrkan.

BÅSTAD, LUNDS STIFT

Kyrkoherden inbjöd till en samtalskväll i Mariakyrkan i Båstad. Inbjudna var både organisationer, företrädare för kommunen samt en romsk familj om fem personer som bor inneboende hos en församlingsbo. Intresset var stort och kyrkan fullsatt. Frågestunden blev lång. Kontaktpersonen skriver: "Människor ställde adekvata frågor utan undertoner av främlingsfientlighet. Jag tror att tonen lätt hade blivit en annan i t ex kommunhuset. Kyrkan känns verkligen som rätt plats för dessa förenande samtal."

MELLERUD, KARLSTAD STIFT

Marit Järbel är kyrkoherde i Mellerud där ett tiotal rumänska tiggare har satt upp ett tältläger. Hon vill få råd från högre ort, eftersom hon vet att det här inte är unikt för Mellerud.

– Det finns ju överallt så därför borde det finnas en plan eller policy på högre nivå också. Vi måste göra någonting, det är kyrkans uppgift att hjälpa människor som har det svårt. Problemet är att veta vad som är bäst att göra, vi behöver hjälp med det.³⁰

³⁰ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=97&artikel=5929718>

SUNDSVALL, HÄRNÖSANDS STIFT

De tiggande får slå läger bredvid kyrkan om de blir avhysta från sin nuvarande plats. Prästen för dialog med kommunen. Församlingen har också sökt tillstånd för husvagnsuppställning. Man ger utöver det pengar till en dagverksamhet som drivs i samverkan med kommunen.³¹

SKÖVDE, SKARA STIFT

Kyrkans hus i Skövde ställer upp som sambandscentral för insamling av mat och förnödenheter att skicka till Rumänien och Bulgarien.³²

PARTILLE, GÖTEBORGS STIFT

Svenska kyrkans i Partille samlar tillsammans med frikyrkorna in till Östhjälpen, bl.a genom att ge varje dopkollekt dit.³³

MALMÖ, LUNDS STIFT

Diakoner larmade redan i början av året om situationen.³⁴ Denna vinter kommer Stadsmissionen och Svenska kyrkan svara för verksamhet i lokal som kommunen står för. I den nya lokalen ska det även finnas möjlighet för besökarna att äta frukost, duscha, tvätta sina kläder och få information. Stadsmissionens verksamhet har blivit så överbelastad att det behövs en ny mötesplats, dit EU-migranterna kan gå. Kommunen ska svara för lokalen och bidra med resurser, men verksamheten kommer att skötas av Stadsmissionen och Svenska kyrkan. Tanken är också att Röda korset ska bidra med volontärer.³⁵

ARVIKA, KARLSTADS STIFT

Pastoratet samlar in material genom Arvika kristna råd och skickar till Rumänien. Deltog i ekumenisk anda med en hjälpsändning till den by i Rumänien där de tiggare kommer ifrån som finns på gatorna i Arvika.³⁶

Nivå 2:

Begränsat praktiskt stöd som exempelvis boende för mindre grupp eller något mer omfattande påverkansarbete.

PASTORAT, UPPSALA STIFT

Kyrkoherden uppger att de har initierat flera samtal och kontakter med stadens socialtjänst, socialnämndens ledamöter, kommunalråd och oppositionsråd, köpmannaföreningen samt vissa lokala humanitära organisationer. I det korta perspektivet har några åtgärder skett, men det kyrkoherden arbetar mest med är långsiktigt påverkansarbete där det handlar om att få politiker och näringsliv att samverka och samtala om dessa frågor. Man vill också aktivt motverka de främlingsfientliga attityderna på orten. Kyrkoherden säger sig ha sett hur kyrkan kan fungera som en viktig resurs just som samtalsledare genom att många känner förtroende för kyrkan.

31 <http://www.st.nu/medelpad/sundsvall/tiggarlagret-kan-flyttas-till-kyrkan>

<http://www.svt.se/nyheter/regionalt/mittnytt/ga-kyrkan-hjalper-tiggarna>

32 <http://www.skovdenyheter.se/artikel/177499/vill-hjalpa-romerna-pa-plats>

33 <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=637976> <http://www.osthjalpen.se>

34 <http://www.sydsvenskan.se/opinion/aktuella-fragor/malmo-stad-gor-for-lite-for-tiggarna/>

35 <http://www.skanskan.se/article/20141113/MALMO/141119727/-/ny-motesplats-oppnas-snart-for-eu-migranter>

36 <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1167602>

KUNGÄLV/YTTERBY, GÖTEBORGS STIFT

Kungälv och Ytterby har haft minst två informationskvällar, samt en lång artikel i församlingsbladet.³⁷ Informatören berättar att de har haft några tillfällen i kyrkan där frågan om tiggare och romers situation i hemlandet lyfts. De har till dessa tillfällen bjudit in personer från bl.a. Crossroads och Räddningsmissionen. De försöker främst jobba med attityder, men de tiggande sitter ofta utanför kyrkorna på söndagen och då dricker de kyrkkaffe med församlingen. De har också ordnat varma jackor och termobyxor. I november skrev diakonen: ”På ett plan lär vi känna varandra och hejar glatt igenkännande. Men språkförbistringen sätter stopp för mer ingående samtal. En längtan efter att kunna göra mer finns men än så länge vet vi inte hur. Kanske kan vi på sikt finnas med i något samverkansprojekt med t ex kommunen.”

Vid detta tillfälle låg man alltså enligt denna kategorisering på nivå ett, med enklare påverkansarbete. I december hade man dock gått vidare i sitt arbete. Diakonen skriver i ett mejl: ”En KD-politiker hade kallat till ett möte där vi var många som kom från olika sammanhang. Vi såg filmen från projekt kring tiggande i Gnosjö.³⁸ Av dem som samlades på mötet bildades en arbetsgrupp som har träffats några gånger. Som första mål satte man upp att försöka få till ett möte tillsammans med EU-migranterna i Kungälv/Ytterby. I förra veckan ägde mötet rum. Alla de tiggande som finns bland oss kom, tillsammans 14 personer. Man åt lunch tillsammans, och försökte på olika sätt lära känna varandra. Två tolkar fanns med. Det kom fram uppgifter om hur de lever. Alla tycks bo i Göteborg på olika sätt. Några i trånga lägenheter, andra i bilar. Många har släktband till varandra. Alla känner till varandra och kommer från samma ort i Bulgarien. Alla är romer. Lokalen man träffades i var Kontakten. Kontakten är en plats där det serveras enkel lunch mm tre dagar i veckan för en mycket billig peng, 10 kr. Kontakten är en ekumenisk verksamhet som drivs i samarbete med kommunen. En tanke är att detta kan vara en plats ditt fattiga EU-migranter gärna får komma för att äta vid ordinarie öppettider.”

FÖRSAMLING, LINKÖPINGS STIFT

Stiftsdiakonen uppger att en församling har haft viss verksamhet för barnen till EU migranterna.

BREDARYD, VÄXJÖ STIFT

Ekumeniskt samarbete där tre församlingar hyr ett hus åt de åtta fattiga EU-migranter som finns på orten för att tigga. I huset finns toalett, kök, dusch, tvättmaskin, sängar och de får hjälp med mat och kläder. Ibland finns det sysselsättning åt dem.

– Vi såg den unga kvinnan som satt vid affären i Bredaryd och tiggde. Så började man prata lite och till sist satte vi oss i de tre församlingarna ned och diskuterade vad som skulle kunna göras, berättar Roland Petersson i Bredaryd pingstförsamling. Man startade ett samarbete tillsammans med Svenska kyrkan och Missionskyrkan på orten.

– Att hjälpa dem här i Bredaryd är ju en akut insats. Men vi försöker med våra internationella kontakter driva på för att deras situation ska förbättras i Rumänien, förklarar Lars-Gunnar Erlandsson i Värnamo nyheter. Man arbetar även lokalt med viss påverkansarbete. En kväll visades till exempel filmen *Åtta timmar i Cucova*, en plats varifrån flyktingarna kommer, för en fullsatt pingstkyrka. Alla invånare i Bredaryd tycker dock inte att hjälpen till tiggarna är bra. De tre kyrkornas företrädare på orten menade att mycket av kritiken är från folk som vill dölja sitt eget dåliga samvete och att de från kyrkornas sida står upp för det de tror på: medmänsklighet.³⁹

37 <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1121926>

38 Det vill säga Sten-Egon Uremark's film *Åtta timmar i Cucova*. Läs mer om den här: <http://www.gnosjomissionskyrkan.org/S8042014.pdf>

39 <http://www.varnamonyheter.se/artikel/118116/bostad-till-tiggarna>

FÖRSAMLING, LULEÅ STIFT

I mitten av oktober detta år ringde en gammal kvinna till diakonen och sa att hon ville skänka kläder till tiggarna för det var så hemskt att se dem frysa. Diakonen startade då insamling av kläder och distribuerade till nätverket Hjälp Västerbottens tiggare. Efter det hade det ekumeniska rådet på orten ett möte där de tiggandes situation togs upp. Man vill hjälpa både kortsiktigt och långsiktigt. Nätverket har hjälp av ett samarbete med en förening för resande.⁴⁰ De kan hjälpa diakonen att fråga vad tiggarna behöver. Vid det tillfälle jag kontaktade diakonen hade hon precis bett kyrkoherden om parkeringsplats med motorvärmare för de två kvinnor som bor i utkyld bil. Annars är det framförallt Pingstkyrkan som har varit drivande på orten. Diakonen understryker till nationell nivå att det behöver göras en tydlig markering om alla människors lika värde och att Svenska kyrkan bör påverka gentemot regeringen i den här frågan.

STORA KILS PASTORAT, KARLSTAD STIFT

Svenska kyrkan i Kil såg hur de tiggande rumänerna på orten levde och bestämde sig för att hjälpa till. En insamling startades för att de skulle överleva vintern.

– De bodde under en presenning i skogen så vi bestämde oss för att samla ihop till en husvagn så att de får tak över huvudet. Sen ordnade vi så att de fick en toalett och sophämtning, säger Olaf Traulsen, kyrkoherde i Kil, till Aftonbladet. För honom var insamlingen en självklarhet och i linje med kyrkans uppdrag. Men alla i församlingen håller inte med.

– De tycker att vi stöder brottslingar. De är övertygade om att det är organiserade ligor som ligger bakom tiggarna, säger Olaf Traulsen. Enligt kyrkoherden har nu mellan fem och tio medlemmar lämnat församlingen i protest.

– Det är jättetråkigt. Jag blir jätteledsen varje gång någon lämnar kyrkan, säger han.

Men deras argument köper han inte. Bland avhopparna ska det enligt kyrkoherden vara ”allmänt känt” att organiserade brottslingar hämtar och lämnar tiggare i Mercedesbilar.

– Det är en modern fantasi. Jag har aldrig träffat någon som sett det själv. Det är alltid någon kompis eller en kusins kompis.

Trots avhoppet har Olaf Traulsen inga planer på att sluta hjälpa tiggare.

– Vi fortsätter med det som är vårt uppdrag. Att hjälpa fattiga människor i Sverige och världen, säger han.⁴¹

FÖRSAMLING, STRÄNGNÄS STIFT

Diakonen har gjort en kartläggning av hur många EU-migranter som tigger i bygden (ca 20 st). De kommer till second handbutiken som kyrkan driver tillsammans med Sensus. Diakonen har tagit kontakt med Equmeniakyrkan och Pingstkyrkan för att försöka få till stånd ett ekumeniskt samarbete kring ett härbärge i stil med Vinternatt.⁴² Hon har sökt information från Crossroads. Diakonen har även kontaktat ICA Maxi för att försöka organisera ett gåvokylskåp. Mycket tid har gått åt att hjälpa en ung gravid kvinna som behöver läkarkontakt men som saknar sjukförsäkringskort.

Kommunen är negativ till hjälp. Det finns dessutom många i bygden som är negativa samt rapporter om män som försökt köpa sex av kvinnor som tigger. ”Vi trevar, men försöker samverka och ta hjälp av frivilliga. Det gör ont att vara så maktlös”, säger diakonen. Sjukförsäkringsfrågan är ett stort problem.

⁴⁰ <http://resanderung.tk/>

⁴¹ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article19910794.ab>

⁴² Vinternatt är ett akutboende för EU-medborgare. En beskrivning finns bl.a i Stockholms stads beredning av ärendet: <http://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1772387>

Arbetet med de tiggande tar mycket tid och diakonen har inte fått extra arbetstid avsatt för detta. Hon känner stort stöd från kyrkoherden, men framhåller att kyrkan på nationell nivå måste trycka på myndigheter för att förändra långsiktigt.

BÅLSTA PASTORAT, UPPSALA STIFT

Pingstkyrkan och Svenska kyrkan i Håbo samarbetar och ska kalla till ett nätverksmöte med andra hjälporganisationer om romernas situation i Bålsta. Svenska kyrkan i Bålsta har köpt in liggunderlag och sovsäckar till ett tältläger på orten.

– Vi kan inte ha folk boende i tält när vintern kommer, säger Lars-Olof Eklund, kyrkoherde i Håbo pastorat. Vi inom kyrkan har ett diakonalt uppdrag, och vi anser inte att vi kan ha folk boende i tält här när vintern kommer, säger kyrkoherde Lars-Olof Eklund. Förutom socialtjänsten och Svenska kyrkan kommer Pingstkyrkan och Björsäterkyrkan att delta i det planerade nätverksmötet för samordning av hjälpinsatser den 2 december. Inbjudan kommer att gå även till Röda korset och Lions i Bålsta.⁴³

GÖTEBORGSOMRÅDET

I Göteborgsområdet finns ett omfattande projekt med husvagnsuppställningar, som bedrivs i ett samarbete mellan Räddningsmissionen och kyrkorna i området. Integrationsamördnaren för Svenska kyrkan i Göteborg arrangerade informationsmöte i augusti om hur församlingar kan hjälpa. Även frikyrkor kom. Räddningsmissionen efterlyste på mötet husvagnsplatser i det s.k husvagnsuppropet. Bakgrunden är att räddningsmissionen fick femhundra tusen kronor av Göteborgs stad för arbete med EU-migranter och man gick då ut till kyrkor med förfrågan om plats för att ställa upp husvagn. En anledning till just husvagnsplats är att de fattiga migranterna krävs på ockerhyror. Räddningsmissionen har också särskilt fokus på barnfamiljer, som dels drabbas än hårdare av ockerhyror och som dessutom har svårare att passa in i de övriga härbärgenas upplägg eftersom man där bara har begränsat antal nätter.⁴⁴

Räddningsmissionen sköter problem som kan uppstå och har anställda som pratar romani. Församlingarna bidrar med husvagnsplats och hygienutrymmen samt social gemenskap. Avtalet formuleras i ett kontrakt (infogat som bilaga i denna studie) och löper i tre månader. Församlingen bidrar endast med husvagnsplats, duschmöjlighet samt bajamaja.⁴⁵ Omgivningen har i huvudsak varit vänligt inställda men någon har anmält husvagnen. Bygglov kan alltså i vissa fall vara en extra försiktighetsåtgärd men regler kring detta varierar. Detta är ett koncept som skulle kunna vara värt att sprida⁴⁶, något som förslagsvis kan göras i samband med Räddningsmissionens konferens i september 2015.⁴⁷

Ett antal församlingar har upplåtit husvagnsplats, exempelvis Johanneberg, Fässberg, Stensjön och Masthugget. Övriga församlingar som arbetar med målgruppen är enligt stiftsdiakonen Sävedalen, Kungsbacka, Uddevalla och Halmstad. I Uddevalla finns den ekumeniskt drivna mötesplatsen Saronhuset, som också tar emot EU-migranter.⁴⁸

Göteborg Masthuggs församling är en av de församlingar som har upplåtit husvagnsplats. Församlingen är mycket positiv kring samarbetet med Räddningsmissionen, både samarbetet och upplägget av stödet. Räddningsmissionen fick husvagnen på plats den 9 oktober och det

43 Enköpingsposten 2014-11-20

44 Det är också anledningen till att Räddningsmissionen inte ingår i det IOP-avtal som kommunen har tecknat med bl.a stadsmissionen.

45 Kontraktet bifogas som bilaga.

46 Masthuggets församling tyckte att konceptet hade fungerat oerhört bra. Även ett nationellt nätverk för tiggande EU-migranter, HEM - Hemlösa EU-migranter, rekommenderar det i denna debattartikel: <http://www.dagenssamhalle.se/debatt/sluta-skicka-hem-tiggarna-12245>

47 Datum för konferensen är ännu inte bestämt, men planeras till september 2015.

48 <http://www.svenskakyrkan.se/uddevalla/011>

har fungerat mycket bra, uppger församlingen i telefonintervju. Kontaktpersonen uppmanar nationell nivå att göra det möjligt att söka bidrag till husvagnar och ordna uppställning enligt Räddningsmissionsmodellen.

STENSJÖNS FÖRSAMLING, GÖTEBORGS STIFT

Stensjön har upplåtit husvagnsplats och presenterar dem som de hyr ut till på sin hemsida. De kallar dem sina gäster och skriver:

”Alla är här för att de inte kan få något arbete (byggnadsarbete) i Rumänien. De slantar de lyckas skrapa ihop här, genom att tigga, samla burkar, etc. sparas för att deras barn skall kunna få en bättre framtid. Hemma i Rumänien bor de i enklare små hus/skjul (2 rum) som de byggt själva och som de behöver köpa byggmaterial till. Husvagnen är utlånad av Leif Eriksson som forskar om utsatthet vid Göteborgs Universitet och som helt på ideell basis tagit initiativet till att försöka ordna tillfälliga bostäder åt hemlösa romer från Rumänien. Ytterligare en husvagn står sedan i vintras uppställd vid Buråskyrkan i Johanneberg. Mölndals kyrkoråd har efter tillstyrkan från Stensjöns församlingsråd tagit beslut om att tillfälligt upplåta en parkeringsplats vid Stensjökyrkan med tillgång till el och vat-ten från kyrkan. Vi vet att detta inte långsiktigt löser problemen med Europas fattiga och man kan ha olika uppfattningar om det utbredda gatutiggeri som vi tidigare enbart mött utomlands. Men nu är dessa människor här, helt enligt gällande EU-regler om fri rörlighet över nationsgränserna, och då känner vi att det minsta vi kan göra är att erbjuda tak över huvudet och lite värme. Som församling kan vi inte blunda för Jesu ord i Matt 25: Sannerligen, vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig.”⁴⁹

FÖRSAMLING, SKARA STIFT

I flera månader har församlingen låtit fattiga EU-migranter (ej romer men från Rumänien) bo i församlingshemmet efter att de skulle avhysas från sitt läger. Det var från början tänkt som tillfällig lösning men kom att bli längre. Innan dess hade diakonen (med stöd av kyrkoherden) hjälpt till med mat, duschmöjlighet osv. Kommunen ville inte göra något mer än att hjälpa en nyförlöst kvinna med boende två veckor. Diakonen beskriver en stor arbetsbelastning och vissa problem med att det kom nya personer från samma släkt när de första åkte hem, och att alla inte skötte sig så bra, rökte inomhus tex. Men mest jobbigt verkar reaktionerna från människor i bygden vara. Hon säger att hon till exempel inte läste insändarna under en period för att det var så mycket kritik. Varje dag fick hon samtal om detta. Många rykten florerar. Men även positiva kommentarer finns, som ”äntligen förstår jag vad kyrkan är bra för”. Diakonens medskick till nationell nivå och vad jag förstår av den situation hon var i är det att det behövs riktlinjer och stödstrukturer. Även ur ett arbetsmiljöperspektiv.⁵⁰

49 <http://www.svenskakyrkan.se/stensjon/stensjons-gaster>

50 Telefonintervju med diakonen.

Nivå 3:

Regelbundna insatser för större grupper.

NORRKÖPING, LINKÖPINGS STIFT

Pastoratet har sedan oktober 2014 bidragit med mat, samtal, myndighetskontakter, tvätt och dusch efter att behovet blivit alltmer uppenbart. Kontaktpersonen bad Hela människan fråga tiggarna vad de behövde. Svaret var ett ställe där man kunde tvätta sig och äta mat. Ledig lokal fanns och kyrkoherden stöttade. Språkkontakter sköts via volontärer som hör av sig exempelvis via media. Vid intervju tillfället hade endast den bulgariska gruppen kommit, ca 14 pers.

Arbetet har krävt mer jobb än de trodde från början, inte minst för att skaffa sponsorer. Kontaktpersonen uppger att det är bra om flera organisationer samarbetar och att det behövs en tydlig organisation. Liksom på flera andra platser i landet lyfter man fram situationen kring att Hela Människans fokus är missbrukare och att det kan vara problematiskt att blanda olika grupper.

I december 2014 beslöt Svenska kyrkan i Norrköping att i samarbete med Hela människan även öppna ett härbärge med 20 platser över vintern.⁵¹

LULEÅ DOMKYRKOFÖRSAMLING, LULEÅ STIFT

Informatören berättar att man har öppet två timmar varje vardagsmorgon för i första hand EU-migranter i en lokal som kallas Mötesplatsen sedan en månad tillbaka. Där finns frukost, möjlighet att duscha samt rena kläder för dem som kommer. Verksamheten drivs som en punktinsats och utvärderas kontinuerligt. Första veckan hittade ingen dit, men en månad efter start (i november 2014) kan det komma 20-30 EU-migranter under en morgon. Detta initiativ arbetades fram i dialog med den ideella organisationen Ett Luleå för alla och Luleå kommun. Svenska kyrkan i Luleå för också samtal med de övriga kyrkorna och samfunden i Luleå kring hur de kan stödja gemensamt. Dialog finns mellan kommunen och kyrkan.⁵² EFS i Luleå har gemenskapsmåltider för de tiggande sedan i maj 2014, vilket Luleå-församlingarna också har skrivit om i sin församlingstidning.⁵³

HELGEANDS FÖRSAMLING, LUNDS STIFT

Helgeands församling förbereder för dagverksamhet och undersöker möjligheter till ett natthärbärge. Regelverk med bygglov och brandsäkerhet återstår att klara ut. Underhandsbesked från kommun och räddningstjänst tyder på att det tar tid och kan kosta förvånansvärt mycket pengar, även för ett boende som skulle gälla ett mindre antal platser under en begränsad tid. Utöver detta har Lunds pastorat deltagit i inledande samtal i en ekumenisk projektgrupp för att starta motsvarande Crossroads, uppger kommunikationären.

VÄXJÖ DIAKONICENTRUM, VÄXJÖ STIFT

EU-migranter kommer tillsammans med andra hemlösa till diakonicentrets dagverksamhet. Här serveras frukost, varm lunch, man kan duscha och tvätta sina kläder. Centret har också tagit fram särskilda informationskort på bl.a rumänska. Centret gjorde en kartläggning på uppdrag av Växjö kommun men då inget har hänt gör man nu visst påverkansarbete för att få kommunen att bidra till akutboende.⁵⁴

51 <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/ostnytt/harbage-for-tiggare-oppnas-i-norrkoping>

52 <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=98&artikel=6032554>

53 <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1198736&prid=3095>

54 <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=106&artikel=6016464>

ÖREBRO NICOLAI FÖRSAMLING, STRÄNGNÄS STIFT

Svenska kyrkan, Frikyrkorna i Örebro, Frälsningsarmén, second hand butiken Bra Begagnat och RIA-Dorkas har bildat en projektgrupp. Man ska erbjuda härbärge, viss volontärbaserad sjukvård och mat. Gruppen bedriver också påverkansarbete gentemot kommunen.⁵⁵

VÄRNAMO PASTORAT, VÄXJÖ STIFT

Kyrkoherden berättar att det började komma några personer som tiggde i april. Efter incidenter med personer som var kritiska mot de tiggande bildades ett nätverk där det nu ingår ett fyrtiotal personer. Polis och medborgarförvaltning och kommunledningen ingår. De har gjort ett studiebesök i Borås (där en del av de tiggande fanns före det att de kom till Värnamo) och hämtat inspiration från arbetet där. Pastoratet har två kvinnor som mer eller mindre dagligen lever med gruppen (ca 30 personer) och som också på pastoratets bekostnad varit i Rumänien i det område som en del av gruppen kommer i från för att få lite bilder av verkligheten. De har haft föreläsningar och skrivit om det i församlingstidningen.⁵⁶

Varje onsdag öppnar de en av sina kyrkor för dusch, tvätt och mat samt lite klädbyte. De har byggt upp ett klädförråd. Pastoratet har kontakt med läkare och tolkar. Eftersom flera inte kan läsa räcker det inte alltid med google translate, är deras erfarenhet. Verksamheten är på väg att utvecklas:

”Just nu funderar vi på vinterhärbärge - vi vill inte att de skall frysa ihjäl eller dö av koldioxidförgiftning i sina vindskydd. Kommunen utreser om vi kan få en byggvagn ställd på vår tomt vid stora församlingshemmet - tanken är natthärbärge som öppna kl 4 och stänger kl 9 - men med värme och kokplatta. Begränsade platser och bokning krävs av dem.”

KARLSKRONA, LUNDS STIFT

Trefaldighetskyrkan öppnas nattetid för att de tiggande ska kunna övernatta där. På plats kommer det finnas personal som jobbar volontärt. För kontraktsprost och kyrkoherde Pamela Garpefors är det naturligt att kyrkan gör vad den kan för utsatta människor, men hon ser en fara i att allt fler tar för givet att samhället eller någon annan ska hjälpa.

– Samhället mäktar inte med allt och därför är det viktigt att vi alla gör det vi kan. Vi har en tendens att säga att det där får någon annan sköta och skjuta det ifrån oss. Men vi vill ta på oss och säga att vi har också ett ansvar att hjälpa medmänniskan, säger Pamela Garpefors.⁵⁷

Två dagar i veckan bjuder församlingen på frukost i diakonicentret i Kungsmarkskyrkan. Tisdagar och torsdagar även utdelning av kläder till behövande. Nyligen har man börjat dela ut smörgåsar, filtar och varma kläder till tiggande, genom den s.k Garderobshjälpen.

UPPSALA PASTORAT, UPPSALA STIFT

Inom pastoratet finns ett ekumeniskt nätverk kring situationen för tiggande EU-migranter som leds av föreståndaren för stadsmissionen. Nätverket har varit drivande i arbetet med att få till Crossroadsverksamheten i Uppsala. Man vill också tillsammans med Hoppets stjärna driva utvecklingsarbete i en by i Rumänien.⁵⁸ I samband med firandet av romernas nationaldag 8 april anordnades en ekumenisk högtidsgudstjänst i Uppsala domkyrka, där EU-migranter medverkade.

55 <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=159&artikel=6012743>.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=159&artikel=6022997>

56 Temat i nr 5 2014 är ”Vad är fattigdom?”. <http://www.varnamopastorat.se/Foersamlingsbladet.html>.

57 <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=105&artikel=6013885>

58 <http://www.unt.se/uppland/upsala/deras-behov-ar-bottenlosa-3324930.aspx>

PASTORAT, KARLSTAD STIFT

Stiftsdiakonen uppger att kyrkan deltar i samtal med kommunens socialchef. Dusch, klädtvätt och mat finns på Ria. I november hölls ett upptaktsmöte mellan kommunen, kyrkor och frivilligorganisationer för att identifiera behov och bästa sättet att samverka. Kommunen kommer där att ha en samordningsfunktion.⁵⁹

SPÅNGA-KISTA, STOCKHOLMS STIFT

På ett större möte kring frågan i november berättar en diakon om arbetet som församlingen gör. Församlingen trycker på för behov av samverkan. Kyrkan är med i ledningsgrupp för arbete med tiggande. Man bjöd in romerna till en informationsträff, där man frågade vad de behövde men också informerade om vilka regler som gällde i exempelvis kyrkans lokaler. Församlingen bedriver visst påverkansarbete.⁶⁰

UMEÅ PASTORAT, LULEÅ STIFT

Svenska kyrkan i Umeå är en del av nätverket ”Tillsammans för utsatta”, som är ett nätverk för EU- migranter, främst romer. I nätverket finns förutom Svenska kyrkan, frikyrkor, Röda Korset, Rädda barnen med flera. Pingstkyrkan har fått i uppdrag av Umeå kommun att fungera som samordnare av arbetet med EU-migranterna genom detta nätverk.⁶¹ Kontaktpersonen säger: ”Vi tog tidigt i våras kontakt med gruppen som då kom till Umeå. Vi bjuder på mat i vår kyrka en kväll i veckan, besöker deras läger nästan varje dag för att se hur dom har det. Vi förser dom med kläder, hygienartiklar, mediciner och sådant som vi ser att dom har behov av. Vi följer till tandläkare, annan sjukvård, barnmorskebesök, hjälper till med frågor rörande deras bilar, hur och var betalar man bilskatt, försäkring osv. Vi har utrustat med husvagnar för deras boende så att dom inte ska behöva bo i tält. Vi har inbjudit kyrkor, föreningar till nätverksträffar, där vi finner ett stort intresse och engagemang. Jag kan säga att Svenska kyrkan är kraftigt representerad i dessa träffar. Bl.a arbetar kyrkan för att hitta alternativa boenden.”

I skrivande stund har Ålidhems församling och Carlskyrkan upplåtit plats för husvagnar. Carlskyrkan (som drivs av Svenska kyrkan och EFS) har beslutat låta ett mindre antal av de romska tiggarna som vistas i stan att flytta sina husvagnar till kyrkan. Orsaken är att det läger på Carlslid där tiggarna vistats den senaste tiden hotas av rivning. Det rör sig om två husvagnar med sammanlagt fem personer som bor tillfälligt på ett gräsområde i nära anslutning till Carlskyrkan. EU-migranterna får tillgång till elström och dessutom står kyrkan öppen ifall de vill använda toalett och dusch.

– Det gäller för dom precis som för alla andra att kyrkan står öppen vissa tider på dygnet, säger Mats Bohman, präst i Carlskyrkan. Enligt honom rör det sig om en ömsesidig överenskommelse, där EU-migranterna godtagit att få tillgång till området vid kyrkan, mot att de betalar en mindre summa, och dessutom utför vissa jobb.

– Det kan till exempel handla om snöskottning och viss städning. Tjänster och gentjänster där migranterna känner att man är delaktig. Mats Bohman säger att hans erfarenheter av fem års arbete i Etiopien är att människor mår bättre av att få känna att man gör rätt för sig.

– Om vi bara ger och ger det är inte bra, säger Mats Bohman som poängterar att det inte handlar om någon anställning, utan endast vissa tjänster. Hyran blir halva den beräknade kostnaden för elströmmen till husvagnarna, cirka 600 kronor. En utgift som migranterna alltså kan betala av

59 <http://karlstad.se/nyheter/2014/november/upptaktsmote-mellan-karlstads-kommun-kyrkor-och-foreningar-12-november-om-eu-migranternas-situation/>

60 Tex http://www.direktpress.se/en/norra_sidan/Nyheter/Tak-over-huvudet-garantin-borde-galla-alla/

61 Mejil från Roland Laestander, Nätverket Tillsammans för utsatta. <http://tillsammansforutsatta.se/>

genom att utföra vissa sysslor. Enligt Mats Bohman handlar det inte om någon permanent lösning vad gäller EU-migranternas boende i Umeå. Dessutom hoppas han att fler kyrkor följer efter med liknande lösningar, eftersom Carlskyrkan inte kommer att erbjuda fler än två husvagnsplatser.

– Det är viktigt att humanisera dessa människor. Nu får vi tillfälle att lära känna dom på nära håll. Men vad gäller Carlskyrkan har vi dragit en maxgräns fram till i maj nästa år. Längre än så kommer vi inte att erbjuda den här lösningen, säger Mats Bohman.⁶²

BORÅS CAROLI FÖRSAMLING, SKARA STIFT

Församlingen erbjuder praktiskt stöd som exempelvis husvagnsplatser, kläder, mat. Kyrkoherden skrev redan 2013:

Församlingen öppnade Caroli kyrka nattetid under ett par veckor för övernattnings för hemlösa, tills den värsta kylan gav vika. Inte många andra gjorde något vid det här laget eller visade intresse, även om BT redan då var engagerade. Dock erbjöd personer sin tid eller kom med mat, varav de flesta hörde till någon kyrka. Det här var en tidsbegränsad akutåtgärd, och vi vill som kyrka inte acceptera att människor fryser ihjäl i vår stad.

Vi har både gett och förmedlat överbliven mat till romerna och vi har arbetat för att de skulle få bajamajor, samt själva upplåtit mark för detta. De som kommit till oss vid till exempel gudstjänster har vi också inbjudit till de sammanhang där vi brukar träffas.

Visst var givmildheten för en dag fantastisk vad gäller kläder och dylikt innan romerna åkte hem. Vi kyrkor har under hela hösten haft den ekumeniska ”Porten” öppen, dit romer och andra kommit för att få kläder. Precis som vanligt, och insamlingen fortsätter framöver. Nöden har inte lämnat oss och ”åkt hem”.

Vi inom olika kyrkor och andra organisationer samverkar ofta inom olika områden. Därför har vi inbjudit till träffar också i höst, där även företrädare för kommunen varit med. Detta är nödvändigt för att hjälp och sociala skyddsnet ska vara så effektiva som möjligt, och för att nå rätt.⁶³

ÖRNSKÖLDSVIK, HÄRNÖSANDS STIFT

De tiggande började dyka upp på våren 2014. Diakonen ville först hjälpa till med det basala: dusch, mat, tvätt. Mötesplats med frukost anordnades från augusti 2014. De lärde känna några av dem som stannade längre. Mest män, från framförallt två byar, bl.a Valea Seca. Svenska kyrkan var den som drog igång arbetet men även Röda korset och Hoppets stjärna är med. De har tagit kontakt med kommunen, som först var tveksam, men efter ett möte som diakonen inbjudit till med aktörer plus kommunen för två veckor sen har de utvidgat den befintliga strategin för integrationsfrågor till att även omfatta EU-migranter. Nytt möte är planerat.⁶⁴

Mycket praktiskt arbete som sjuk/tandvård, att samla in kläder. Först använde de kyrkans facebookside för efterlysningar av sånt man behövde men det blev så mycket så man startade en egen grupp, ”Till stöd för hemlösa EU-migranter i Örnsköldsvik”.

Diakonen informerade på stiftets diakonidagar. Hon planerar för en informationsdag för allmänheten nästa år och ska sprida information om P 220. De stöder även Hoppets stjärnas arbete i Valea Seca.

62 Tex <http://direktpress.se/en/norra-sidan/Nyheter/Tak-over-huvudet-garantin-borde-galla-alla/>

63 Mejl från Roland Laestander, Nätverket Tillsammans för utsatta. <http://tillsammansforutsatta.se>

64 Reportage finns i både radio och tidning: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=110&artikel=5985711http://www.allehanda.se/angermanland/ornskoldsvik/det-var-en-kallelse-att-hjalpa-de-utsatta>

JÖNKÖPING, VÄXJÖ STIFT

I Jönköpingstrakten har de olika kyrkorna bildat ett ekumeniskt samarbete kallat Kyrkhjälpen. Diskussioner om ett tillfälligt boende för romerna under vintermånaderna har förts under hela hösten mellan kommunen och Jönköpings kristna samarbetsråd (JKS), som driver Kyrkhjälpen. En samordnare ska enligt förslaget anställas på heltid december-maj för att organisera Kyrkhjälpens arbete inklusive dagverksamheten i Jönköping och Huskvarna, leda samarbetet med tolk, arbetsgrupper och volontärer. Samordnaren ska även ansvara för inskrivning i boendet på Villa Björkhagen och leda samarbetet med kommunen. En tolk anställs på halvtid, som även ska hjälpa samordnaren vid bedömningen av vem som ska beviljas boende.⁶⁵

En präst skriver i oktober: ”Ekumeniken är en grundbult – Vi samarbetar genom det kristna samarbetsrådet. Efter vår gemensamma ekumeniska gudstjänst och klockringning på första maj i Jönköping i år blev det självklart att vi inte bara kan tala fina ord om värde och värdighet utan att det får praktiska konsekvenser när vi ser oss omkring. Då blev EU-migranternas situation särskilt tydlig för oss. Denna nöd gäller ALLA kyrkor och vår kallelse som kristna. Under punkten 64 i det ekumeniska dokumentet *Kyrkan – en gemensam vision*⁶⁶, står det något vi i Jönköping känner igen oss i:

Redan nu kan kristna samfund, även om de varit splittrade, agera tillsammans för att hjälpa nödlidande människor och bidra till att skapa ett samhälle som främjar mänsklig värdighet.

Eller som det står i slutsatserna i samma dokument:

Johannes Chrysostomos talade om två altaren: ett i kyrkan och det andra bland fattiga, lidande och nödställda. Stärkta av den näring som ges i liturgin måste kyrkan fortsätta Kristi livgivande mission i profetisk och barmhärtig omsorg om världen och i kampen mot alla former av orättvisa och förtryck, misstro och konflikter som människor skapat.”

Prästen skriver också: ”Viktigt är att försöka gå långsamt fram och stanna upp vid det mest basala: lite mat/frukost, tvätt, dusch, varma kläder. Det kan många församlingar hantera. Detta enkla, inte minst frukost.

Vi kommer inom kort kunna erbjuda ett enkelt boende över vintertiden november-mars. Det ska vara drägligt och värdigt att vistas i vårt land, däremot ska det nog inte vara för bra att vistas här. Vårt långsiktiga mål är ju att lyfta människor ur deras bottenposition där de kan bli ansvarstagande, arbetande medborgare.

Vi har gjort studiebesök i Göteborg och Linköping och tittat på deras arbete. I Linköping gjorde vi det tillsammans med politiker från Socialnämnden. Det var mycket värdefullt att prata sig samman och att de fick träffa andra politiker och höra hur man i den kommunen har resonerat – hur skriver man Idéburet offentligt partnerskap. Den kontakten gör att det nu kommer vara ekonomiskt möjligt att driva boendet. Börja gärna direkt men inhämta så mycket kunskap det bara går – det finns ingen anledning att uppfinna hjulet varje gång.

65 <http://www.jonkopingsposten.se/artikel/33644/kyrkhjalpen-ordnar-vinterboende-for-romer>

66 Sveriges kristna råd (2014), *Kyrkan- på väg mot en gemensam vision. Ekumeniskt samtal om kyrkans väsen och uppgift*. SKRs skriftserie nr 21.

Eftersom Svenska kyrkan är en stor och trygg arbetsgivare kan vi spela en viktig roll att vara arbetsgivare och arbetsledare för samordnare och andra medarbetare i arbetet med EU-migranter, på de platser där det inte finns en stadsmission.

Vi kan inte bara göra konstgjord andning här. Vi har därför försökt knyta till oss några hjälporganisationer som arbetar på plats i Rumänien – hjärta till hjärta, Erikshjälpen, SAMhjälpen osv.

Svenska kyrkans internationella arbete har ju börjat med kampanjer och vi skulle gärna se fler projekt inom SKIA till stöd för arbetet att lyfta romer i deras hemmiljö – fortsatt att utveckla till stöd för oss församlingar – våra aktiva ropar efter möjligheter att ge och hjälpa till! Det internationella arbetet har, tror jag, en nyckelroll i detta att hitta partners mellan lokala orter i Sverige och hemlandet.”

Nivå 4:

Kvalificerat stödarbete för större grupper flera dagar i veckan

Denna nivå kräver kvalificerad personal för såväl praktiskt stöd som för språkundervisning, information mm, samt lokaler och tillgänglighet större delen av veckan. Det är i regel något som enbart har burits av Stadsmissionerna. Lunds pastorat, som ju också ska försöka starta ett Crossroads, är den enda svenskkyrkliga verksamhet som kan sägas ligga på den avancerade nivån av stödarbete. Umeå och Jönköpings ekumeniska samarbete är annars det som kommer närmast.

Stadsmissionen i Göteborg har tillsammans med Bräcke diakoni och Frälsningsarmén ingått ett Idéburet offentligt partnerskap med Göteborgs stad.⁶⁷ Det är nu också något som Crossroads i Stockholm överväger. Förutsatt att kommunen är positiv kan IOP kan vara ett alternativ för den som har en lite mer kvalificerad verksamhet. Det kräver dock också en hel del förarbete kring när, om och hur modellen kan användas.⁶⁸

Lunds pastorat, Lunds stift

Nada Perlenberg, socialkurator och koordinator på Lunds pastorats diakoncentral, önskar att hon kunde hjälpa EU-migranterna till en mer långsiktig lösning. Hon tycker att EU ska ställa högre krav på hemländerna att pengarna som är avsedda för stöd till romer verkligen ska gå till dem. Skulle det inte vara dags för Svenska kyrkan att ta ställning kring detta? frågar hon sig. I Europa finns ett samarbetsorgan för diakoni där Svenska kyrkan i Lund är en del. Nada tror mycket på sådana samarbeten. Tills vidare ger Diakoncentralen det stöd som är möjligt. Måndag-torsdag är Diakoncentralen öppen klockan 9 till 14. Fredagar kan man komma 9.00-13.00. Frukost med gröt, mackor och kaffe serveras hela förmiddagen. Sedan finns billig lunch och kaffet står alltid på. Kläder samlas in som skänks till behövande och det finns också möjlighet att tvätta. Oktober till april är Diakoncentralen också öppen söndagar 12.00-15.00. De har svenskundervisning en timme varje måndag och fredag, men det är inte så många av EU-migranterna som ger sig tid till det. De är rädda att förlora en del av den lilla arbetsinkomst de har. Det finns också de som är analfabeter och då behövs en annan och mer långsiktig pedagogik. Liksom det behövs en långsiktig internationell lösning för att ge dessa människor ett vettigt liv. Människor behöver lära sig demokrati. Regeringar behöver lära sig ansvar, säger Nada.⁶⁹

⁶⁷ I själva avtalet finns upplägget preciserat. <http://www.socialforum.se/wp-content/uploads/2014/02/IOP-avtal-Migreran-de-EU-medborgareGöteborg.pdf>.

⁶⁸ Läs mer om IOP generellt på [socialforum.se](http://www.socialforum.se).

⁶⁹ <http://www.lundsdomkyrka.se/2014/07/04/en-dusch-ett-par-strumpor-och-kanske-en-macka/>

En kommunikatör meddelar att pastoratet den 26 november 2014 deltog i ett möte med Lunds Kristna Råd som inbjudare. Här bestämdes att kristna rådet tillsätter en arbetsgrupp för att undersöka om de kan starta ett Crossroads, för att samordna insatserna i samfund och andra organisationer som vill göra väl. Man vill bli en tydligare röst gentemot kommunen. Arbetsgruppen leds av en präst i pastoratet. Han får sällskap av en av församlingsherdarna, föreståndaren för diakoncentralen och en ledamot i kyrkorådet. Till det en representant för Pingstkyrkan och en för Equmeniakyrkan.

Stiftsnivå

Det kommer många frågor från församlingar. Diakonerna söker stöd i arbetet. Aktiviteten på stiftsnivå varierar men man betonar att kyrkan måste arbeta med påverkansarbete gentemot makthavare för att långsiktigt förbättra romernas situation i hemländerna. I det praktiska, lokala arbetet är det framförallt vägledning och emellanåt tolkhjälp som efterfrågas. Några stift har börjat ta fram egna vägledningar. Stiftet skulle också kunna överväga FEAD-fondmedel.

De sju stift som har svarat säger alla att de får ta emot många frågor från församlingar om hur de ska förhålla sig till eller arbeta med och för de tiggande. De flesta av dessa stift vittnar om att diakonerna söker stöd i arbetet. Hur aktiva man är på stiftsnivå varierar emellertid mycket, och det beror inte enbart på om en stadsmission finns etablerad eller inte. De stift som har sitt säte i en stad med en stadsmission som bedriver riktad verksamhet för målgruppen kan förmodas ha vissa fördelar jämfört med där det inte finns. Men hur man arbetar med frågan kan trots det variera. Ett Crossroads kan göra att man överlåter ett aktivt arbete till dem eftersom kompetens redan finns där. Ett mellansvenskt stift har till exempel inom sitt område en stadsmission med Crossroads och en kommun som har engagerat sig. De uppger att frågan är brännande på många håll och väcker känslor. Trots det uppger stiftsdiakonen att man på stiftskansliet inte har varit så aktiva, utan att de brukar tipsa om Crossroads hemsidor och till nationella nivåns faktasida, liksom till kursdagar som de fått information om via nationell nivå. Ett annat stift var istället mycket aktiva trots att man i staden har en väl etablerad verksamhet inklusive Crossroads på stadsmissionen för tiggande EU-migranter. Kontaktpersonen för integrations- och migrationsfrågor på stiftet bjöd in kyrkoherdar tillsammans med en kunnig person till en träff för att se vad Svenska kyrkan i stiftet kan göra för målgruppen. På första mötet var de totalt 19 personer varav fyra från stiftskansliet. Mötet följdes av en uppmaning till samtliga församlingar att göra en preliminär inventering över vad som är möjligt att göra. Exempel som gavs var att erbjuda en förmiddag i veckan för dusch eller en förmiddag i veckan för tvätt. De identifierade behoven är dusch, tvätt/tork, kaffe, soppa, toalett och sovplatser lite längre fram. Stiftet har också bitt församlingarna att tillsammans med inventeringen meddela om vad som krävs för att detta ska kunna genomföras. En enhetschef för Frälsningsarméns sociala center var med och informerade. Innan det uppföljande inventeringsmötet med församlingarna kommer stiftets kontaktperson och stiftsdirektorn också att träffa stadens samordnare. I detta stift fanns också ett flertal församlingar som i någon mån hade kontakt med tiggande EU-migranter.

Ett mellansvenskt stift uppger att flera församlingar har uppmärksammat att det förekommer EU-migranter som tigger även på mindre orter runtom i stiftet. Stiftet ger inga särskilda råd eller liknande. De har arrangerat fortbildning kring romers situation och då har frågor om tiggeri berörts. Det centrala pastoratet har ett ekumeniskt nätverk med olika aktörer som arbetar med frågorna och där finns en nära koppling till stiftet. Stiftet kommer i början av 2015 att anställa en person som projektledare för ett tvåårigt flykting- och migrationsprojekt, som bland annat ska

kartlägga pastoratens/församlingarnas arbete inom området, fånga upp behov och stärka stödet från stiftets sida.

Även i stift utan Crossroads kan aktivitetsnivån skifta. En stiftsdiakon beskriver hur hon blev tvungen att engagera sig efter att ungefär femton diakoner hade hört av sig. Den vanligaste frågan sade hon var ”det här är så stort- vad ska vi göra?”. Stiftet har därför bestämt att anordna en träff dit alla församlingar och pastorat bjuds in, framförallt präster och diakoner. Diakonen efterlyser fler tips än projekt P220 på hur man lokalt kan bidra till långsiktiga lösningar i hemländerna.

Några stift har börjat ta fram någon form av vägledning eller sammanställning av länklister. En kontaktperson i ett stift i södra Sverige utan etablerad Crossroads har i sin verksamhetsplan och budget 2015 med ett arbete för att skapa ”en manual eller ett verktyg för församlingarna, att använda som ledstjärna för hur de arbetar med och bemöter tiggande.” De samlar nu information och erfarenheter genom studiebesök med ett litet diakonalt nätverk, t ex genom besök hos Crossroads. De vill också besöka på plats i Rumänien. I Karlstads stift har stiftsdiakonen och informatören träffat några som arbetar med de tiggande på olika sätt. De kommer att inbjuda till en samling i januari för att lyfta frågor kring detta. Informatören har börjat sammanställa en länklista på intranätet.⁷⁰ Det finns sedan tidigare önskemål om någon form av policy.

Flera stift (och församlingar) betonar att kyrkan måste arbeta med påverkansarbete gentemot makthavare för att långsiktigt förbättra romernas situation. I det praktiska, lokala arbetet är det framförallt vägledning och emellanåt tolkhjälp som behövs.

Det stift som är intresserat av frågan skulle kunna överväga om de vill söka medel ur EU:s Fund for European Aid to the Most Deprived, FEAD-fonden, för att utveckla arbetet.⁷¹

Tips och frågeställningar

Några grundfrågor för den som önskar börja med verksamhet för utsatta EU-migranter.

GRUNDLÄGGANDE FRÅGOR

De som önskar börja med någon form av verksamhet för EU-migranter bör börja med att inventera vilka behov målgruppen har,⁷² vilka resurser som finns för att möta dem och vilka man kan samverka med i arbetet. Några frågor att ställa sig kan vara:

- Vilka andra driver eller vill driva verksamhet? Kan vi samverka med dem?
- Vilka lokaler har vi? Hur kan de användas?
- Hur mycket resurser har vi möjlighet att lägga?

Utifrån det kan man se vilken nivå man vill och kan lägga sig på. Nedan listas fyra olika nivåer som motsvarar grupperingen i studien. Crossroads i Göteborg säger sig kunna ta emot rådgivningsfrågor från Svenska kyrkans församlingar. ”Börja gärna direkt men inhämta så mycket kunskap det bara går – det finns ingen anledning att uppfinna hjulet varje gång”, tipsar en präst med stor erfarenhet. Han menar också att eftersom ”Svenska kyrkan är en stor och trygg arbetsgivare kan vi spela en viktig roll att vara arbetsgivare och arbetsledare för samordnare och andra medarbetare i arbetet med EU-migranter, på de platser där det inte finns en stadsmission.” Han säger vidare om praktiska tips:

Tolkar är jätteviktigt, gärna och helst registrerade eller auktoriserade. Men alla som kan rumänska, romani, spanska/italienska är mycket bra att ha med i arbetet! Detta

⁷⁰ <http://internwww.svenskakyrkan.se/Karlstadsstift/lanksida-om-eu-migranter-och-tiggare>

⁷¹ <http://www.esf.se/sv/Vara-fonder/FEAD/Programinformation/>

⁷² Vilket kanske inte alltid är så lätt om språkkunskaper saknas. Man kan försöka rådfråga andra som bedriver verksamhet för att se vad som brukar behövas och i brist på språkkunnig använda elektroniska översättningsverktyg. Exempelvis finns en app som heter Fiftylanguages där även romani finns med, tipsar Räddningsmissionen.

för att för att kunna förstå varandra fullt ut, för att vi ska kunna agera rättvist och tydligt. Mobilappar är jättebra men inbjuder i längden gärna till missförstånd. Viktigt är att försöka gå långsamt fram och stanna upp vid det mest basala: lite mat/frukost, tvätt, dusch, varma kläder. Det kan många församlingar hantera. Detta enkla, inte minst frukost.

Vilken nivå?

Efter att de grundläggande frågorna är besvarade har man förmodligen någon uppfattning om vilken nivå som är lämplig att lägga sig på. Fler exempel på verksamheter kan läsas i avsnittet *Enskilda församlingar och pastorat*.

Nivå 1: Enklare form av påverkans- eller insamlingsarbete, som t.ex skriva i församlingsbladet och ha informationsträff eller samla in pengar till projekt i hemländerna.

Att skriva i församlingsbladet, hålla informationskvällar eller debattera i lokaltidningen är också en form av opinionsbildning för människovärde. Allt som syftar till att motverka tendenser till att avhumanisera de utsatta fyller en funktion, även om det känns som en liten insats.

Exempel: Båstad, Lunds stift

Nivå 2: Begränsat praktiskt stöd som boende för mindre grupp eller något mer omfattande påverkansarbete.

Kan drivas av en enskild församling men samarbete med annan aktör är i regel värdefullt. I Örnsköldsvik har diakonen genom påverkansarbete gentemot kommunen fått den befintliga strategien för integrationsfrågor att numera i sin tjänst även omfatta EU-migranter.

Exempel: Masthuggets församling, Vännäs församling, församling i Strängnäs stift, pastorat i Uppsala stift. Läs även gärna om hur ett nätverk i Gnosjö gav de tiggande möjlighet att sälja saker i stället för att be om pengar.⁷³

Nivå 3: Regelbundna insatser för större grupper.

Här krävs oftast någon form av samarbete.

Exempel: Det ekumeniska nätverket i Umeå (Tillsammans för utsatta), det ekumeniska nätverket i Jönköping (Kyrkhjälpen), Värnamo pastorat.

Nivå 4: Kvalificerat stödarbete för större grupper flera dagar i veckan.

Kräver stora resurser och förmodligen medfinansiering från det offentliga. Inkluderar undervisning och/eller rådgivning. För den som vill starta verksamhet enligt Crossroads-modellen innehåller Stockholms Crossroads metodhandbok teori men också praktiska tips samt en checklista.⁷⁴

Exempel: Crossroadsverksamheter, Lunds diakoncentral.

Diakonal reflektion och teologiskt ställningstagande

Kyrkomötets uttalande om stöd till fattiga EU-migranter ger en bra värdegrund att utgå från. Dessutom gav Lutherska världsförbundet och Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME) i februari 2014 ut tolv rekommendationer gällande rättvisa och värdighet för romer

⁷³ <http://www.varldenidag.se/nyhet/2014/10/08/Tiggare-blev-entreprenorer/>

⁷⁴ <http://www.stadsmissionen.se/Global/Social%20Verksamhet/Crossroads/Dokument/Methodhandbok%20Crossroads%20svensk.pdf>

riktade till kyrkor, kyrkligt relaterade organisationer och kristna i Europa.⁷⁵ Rekommendationerna rör inte specifikt gruppen utsatta EU-migranter, men tillräckligt många berörs ändå för att detta dokument skulle kunna utgöra en del av en teologiskt motiverad värdegrund och fungera som ingång i ett eventuellt arbete.⁷⁶

Även Sveriges Kristna Råds ställningstagande kring migrationsfrågorna, *Detta vill vi!* (2007)⁷⁷, kan vara vägledande, liksom antologin *Där främlingskapet bryts kan en ny värld börja* (2010).⁷⁸ SKR har också publicerat *Kyrkan- på väg mot en gemensam vision*,⁷⁹ som ett pastorat fann värdefullt i arbetet.

På Diakonibloggen finns många fina krönikor som kanske kan inspirera.⁸⁰

Det är också viktigt att ärligt se sina egna motiv. Vill man hjälpa eller vill man ha tacksamhet? Det måste finnas en mental beredskap för att alla nödlidande människor, lika lite som var och en, inte är ödmjuka ”änglar”. Så här säger en präst:

Det är viktigt att inte vara naiv. Vi blir lurade ibland. Människor i stor nöd prövar förståeligt alla möjligheter att få hjälp, mer eller mindre ärliga. Så är det bara. Med det sagt är det ju inte därför vi hjälper människor- för att de ska vara tacksamma- utan för att vi ser en verklig nöd och Kristi kärlek inte lämnar oss något val. Kärleken till medmänniskan är grundfundamentet oavsett om vi blir lurade, utskälda eller kramade. Därför är det viktigt att vi kommunicerar mycket och håller oss informerade om det senaste så att människor som hjälper till som volontärer inte blir desillusionerade.

Övriga observationer och frågeställningar

I samband med denna kartläggning har ett antal frågeställningar och önskemål som behöver vidare bearbetning framkommit.

ARBETSMILJÖFRÅGOR

Tillströmningen av utsatta EU-migranter har inneburit en ökad arbetsbelastning för diakoner och annan personal i församlingarna som berörs. Det kan också bli konflikter med andra grupper av hemlösa, som ofta kan ha missbruksproblem. Till detta kommer att kyrkan kan behöva hantera ilska från lokalbefolkningen. Man måste också vara beredd på att de man vill hjälpa ibland kan vara besvärliga. Såväl personal som volontärer kan därför behöva regelbunden handledning.

FEAD-FONDEN

Europeiska unionens FEAD-fond (Fund for European Aid to the Most Deprived) är här särskilt fokus på EU-migranter. Fonden riktar sig till verksamheter för dem som står utanför

75 Lutherska världsförbundet och Churches' Commission for the Migrants in Europe (februari 2014), *Ett uppdrag för rättvisa och värdighet för romer. 12 rekommendationer för kyrkor, kyrkligt relaterade organisationer och kristna i Europa*. http://www.ccme.be/fileadmin/filer/ccme/20_Areas_of_Work/20_Inclusive_Communities/Roma_Inclusion/2014-02-13-SE-A_Call_for_Justice_and_Dignity_for_Roma_People.pdf

76 Rekommendationerna gäller såväl migrerande som bofasta romer. Dessutom är alla tiggande EU-migranter inte romer. Men det finns flera relevanta förslag i dokumentet, och dessutom kan det utgöra en grund för att förena arbetet med att hjälpa EU-migranterna med arbetet att stärka de romer som sedan länge har funnits i Sverige.

77 <http://www.skr.org/shop/detta-vill-vi/>

78 Hellqvist, Kristina, red. (2010), *Där främlingskapet bryts kan en ny värld börja. En teologisk antologi om migration, mångfald och människovärde*. Arcus, Lund.

79 Sveriges kristna råd (2014), *Kyrkan- på väg mot en gemensam vision. Ekumeniskt samtal om kyrkans väsen och uppgift*. SKRs skriftserie nr 21.

80 Diakonibloggen (Socialt och medialt fokus på diakoni inom Svenska kyrkan) har skrivit mycket om tiggande EU-migranter. Exempel på fin krönika: <http://diakonibloggen.com/2014/09/25/brukar-du-ge-till-tiggare/>

socialförsäkringssystemet (dock ej de som har fått avslag utan de utan rättigheter i landet).⁸¹ De två huvudspåren är samhällsinformation och hälsofrämjande verksamhet. Det kommer att gå att söka pengar ur denna fond, enligt vissa kriterier. Svenska kyrkan har goda förutsättningar att söka medel ur fonden. Samarbete med andra organisationer uppmuntras aktivt. Stift skulle exempelvis kunna söka medel från fonden för att utveckla arbetet inom stiftet.

PÅVERKANSARBETE

Ett aktivt påverkansarbete efterlystes av många, både gällande EU-migranternas förhållanden i Sverige och (framförallt) gentemot deras hemländer. Här förväntas Svenska kyrkan tala. Detta arbete behöver utvecklas på nationell nivå. Med tanke på arbetets höga grad av ekumenisk samverkan kanske detta är en fråga för Sveriges Kristna Råd att ta upp.

På lokal nivå bedrivs redan nu en hel del påverkansarbete. Ett exempel är Örnsköldsvik, där diakonen fick den kommunala integrationsstrategen att även få EU-migranter som ansvarsområde. Ett annat är ett pastorat i Uppsala stift som jobbar för att få kommun, frivilligorganisationer och näringsliv att samverka.

KROCK MED ÖVRIG VERKSAMHET

Det kan uppstå krockar mellan olika delar av församlingens uppdrag. En församling hade exempelvis tidigare satsat på målgruppen genom ett försök till härbärgesliknande verksamhet, men menade att hos dem fungerade det inte med praktisk verksamhet för gruppen eftersom det inte gick att kombinera med de krav som ställdes på församlingen kring framförallt förrättningar. Liknande krockar mellan det ordinarie församlinglivet beskrevs av en församling i ett annat stift, som upplåtit en del av församlingshemmet åt hemlösa tiggande. Denna akutlösning har gjort att en del församlingsbor känt att de inte har kunnat boka lokal i huset för exempelvis begravningskaffe. En medarbetare på ett café som drivs av stadsmissionen i anslutning till en populär kyrka beskrev att det inte gick att kombinera att ha hemlösa i lokaler som bokas i samband med förrättningar. De hade emellertid kunnat hänvisa de hemlösa till en särskild verksamhet.

SVENSKA KYRKANS INTERNATIONELLA ARBETE

Efterfrågan på bra projekt i hemländerna att stödja är stor. Många önskade fler projekt än P220 att stödja. Majoriteten stödjer även andra organisationers arbete i målgruppens hemländer.

Nätverk, föreningar och organisationer som jobbar med frågorna

En mängd nätverk, föreningar och organisationer arbetar med att hjälpa utsatta EU-migranter såväl i Sverige som på hemmaplan. En del är lokala initiativ medan andra drivs av större organisationer.

HJÄRTA TILL HJÄRTA

Hjälporganisation på kristen grund som har särskilt projekt i Rumänien. Hjärta till hjärta strävar efter att arbeta enligt principen hjälp till självhjälp och för att mottagarorganisationerna ska bli oberoende av bistånd. Hjärta till hjärta vill engagera dem och stödja dem så att de på sikt blir helt självfinansierande.⁸²

⁸¹ <http://www.esf.se/sv/Vara-fonder/FEAD/Programinformation/>

⁸² <http://hjartatillhjarata.se/team-roma-sa-vill-vi-stodja/>

GÖTEBORGS RÄDDNINGSMISSION

Frikyrkornas stadsmission i Göteborg. I arbetet med EU-migranter har de riktat in sig särskilt på barnfamiljer. Man bedömde att det IOP-avtal som tecknades mellan staden och idéburna organisationer inte passade barnfamiljer och står därför utanför det avtalet. Istället gick man med stöd av Göteborgs stad ut med en förfrågan till Svenska kyrkans församlingar om att upplåta plats för husvagn. Räddningsmissionen sköter allt praktiskt och har även romsktalande medarbetare. Räddningsmissionen driver bland annat öppen förskola/familjecentral och uppsökande verksamhet. Utöver de har de hemsidan Podrom.se som samlar FAQ, media, rapporter mm.⁸³

HEM - FÖRENINGEN FÖR HEMLÖSA EU-MIGRANTER.

Facebookgrupp som samlar information om aktiviteter samt bedriver egen verksamhet i Stockholms södra förorter.

NÄTVERKET FÖR UTSATTA EU-MEDBORGARE I SVERIGE

En rikstäckande facebook-sida som fokuserar på hjälpen till utsatta EU-medborgare i Sverige. Sidan administreras av ett flertal personer från föreningar/organisationer/nätverk/grupper från hela Sverige som alla på olika sätt är aktiva i hjälpen till Europas mest utsatta.

EKUMENISKA NÄTVERKET MED OCH FÖR ROMER I UPPSALA OCH RUMÄNIEN

Lötenkyrkan, Star of Hope/Hoppets stjärna, Stefanushjälpen, Stadsmissionen mm.

NÄTVERKET FÖR ROMSKA EU-MIGRANTER.

Bildat 2014. Diskussions och kontaktpunkt för operativa aktörer.

STEFANUSHJÄLPEN

En ideell förening med säte i Uppsala som vill hjälpa människor som lider nöd, främst hemlösa EU-migranter, med målsättningen att de ska bli självförsörjande.⁸⁴ Driver även sidan <http://www.tiggarfakta.se/>

TILLSAMMANS FÖR UTSATTA, UMEÅ

Nätverk i Umeå som leds av Pingstkyrkan på uppdrag av Umeå kommun.⁸⁵

LOKALA GRUPPER PÅ FACEBOOK

På facebook finns ett otal grupper som syftar till att opinionsbilda och/eller samla in basförmåner. De är ofta lokala. *Tex Initiativ för de hemlösa EU-migranterna i Lund, Hjälp Norrköpings EU-migranter, Mat till EU-migranter, Solidaritet med EU-migranter, Hjälp till tiggande EU-migranter i Uppsala*, med mera.

EJ TIGGARE

Förening som syftar till att ge tiggande EU-migranter möjligheter till enklare arbeten istället för tiggeri.⁸⁶

---

83 <http://www.raddningsmissionen.se> , www.podrom.se

84 <http://stefanushjalpen.wordpress.com/>

85 <http://tillsammansforutsatta.se/>

86 <http://ejtiggare.se/>

KYRKHJÄLPEN JÖNKÖPING

Samlande forum för kyrkornas gemensamma volontärarbete för EU-migranter i Jönköpingsregionen.

RÖDA KORSET

Har verksamhet i Rumänien men även samarbete med flera organisationer i Sverige. Senast föreningen HEM, som gemensamt efterlyste volontärer.

FRÄLSNINGSARMÉN

Finns över nästan hela Sverige och har länge arbetat med utsatta och har mycket stöd till EU-migranter.

EQUENIAKYRKAN

Mycket engagerade i EU-migranternas situation. Bra info på hemsidan.⁸⁷

PINGSTKYRKAN

På många orter ledande i arbetet med hemlösa EU-migranter. I Umeå har de fått samordningsansvar av kommunen.

NETWORKS ROMANIA

Biståndsorganisation på kristen grund.⁸⁸

HOPPETS STJÄRNA/STAR OF HOPE

Star of Hope / Hoppets Stjärna är en utvecklingsorganisation som arbetar utifrån FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, barnkonventionen samt en kristen värdegrund med fokus på barn som lever i fattigdom och deras närmiljö.⁸⁹

DIAKONIBLOGGEN

Diakonibloggen: Socialt och medialt fokus på diakoni inom Svenska kyrkan. Har skrivit mycket om tiggande EU-migranter.⁹⁰

GNOSJÖ

Uppmärksammat nätverk i Gnosjö gav EU-migranterna saker att sälja istället för att behöva tigga ihop pengar.⁹¹

CCME (CHURCHES' COMMISSION FOR MIGRANTS IN EUROPE)

Ekumeniska kommissionen för migranter i Europa.⁹² Svenska kyrkan är ansluten.

EURODIACONIA

Eurodiaconia är en ekumenisk federation för att göra de diakonala organisationernas röst hörd gentemot Europeiska Unionens institutioner. Idag består de av 34 medlemsorganisationerna av kyrkosamfund, diakoniororganisationer, icke lagstadgade välfärdsorganisationer och NGO's (Non

87 <http://equmeniakyrkan.se/blog/equmeniakyrkan/eu-migranter-vad-gor-vi-och-hur/>

88 <http://networks.org.ro/>

89 <http://www.starofhope.se/vart-arbete/heljaertat-foer-romerna.html>

90 Fin krönika: <http://diakonibloggen.com/2014/09/25/brukar-du-ge-till-tiggare/>

91 <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=91&artikel=5975459> <http://www.dagen.se/livsstil/gnosj%C3%B6an-dan-hj%C3%A4lper-tiggare-1.275078>

92 www.ccme.be

Govermental Organisations) som är förankrade i den protestantiska, anglikanska eller ortodoxa kristna traditionen.

Medlemsorganisationerna arbetar med diakoni, vård och social omsorg i 20 europeiska länder, de ger utbildning i diakoni, arbetar med och för marginaliserade grupper i samhället och driver initiativ och projekt för socialt inkluderande av alla människor. Svenska kyrkan är en av medlemmarna. Det är även de svenska diakoniinstitutionerna genom sitt gemensamma nätverk ADIS. Eurodiaconia engagerar sig i romafrågor och om fattiga EU-migranter.⁹³

Nyligen släppte Eurodiaconia rapporten ”Access to social and health services for migrants in Europe: overcoming the barriers”, där Göteborgs stadsmission för övrigt lyftes fram som ett gott exempel i arbetet med EU-migranter.⁹⁴

ÖVRIGT

Andra organisationer som traditionellt arbetar med hemlöshet har fått medel för akutboende för EU-migranter, som Convictus och Ny gemenskap. I Uppsala har Livets ord härbärge.

Lagar och regler

Sveriges kommuner och landsting (2014), *Några juridiska frågor gällande utsatta EU-medborgare*.⁹⁵ I rapporten redogörs helt kort om aktuella regelverk såsom kompetensreglerna enligt kommunallagen, uppehållsrätten, lokala ordningsstadgor, regler om avhysning samt kommunernas skyldigheter enligt hälso- och sjukvårdslagen, skollagen och socialtjänstlagen för utsatta EU-medborgare i Sverige.

Anna Kindal, ”Fri rörlighet för vem? Socialt utsatta EU-migranter i Sverige.” Tankesmedjan Fores (Forum för reformer och entreprenörskap) Policy paper 2014:4 Rapporten tar framförallt upp situationen för de EU-medborgare som befinner sig i Sverige men som av olika skäl inte har kunnat ta sig in på den svenska arbets- och bostadsmarknaden, med fokus på deras kontakter med myndigheter och frivilligorganisationer.

Socialstyrelsen *Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området – en vägledning*.⁹⁶ En vägledning främst för socialtjänsten gällande EU-medborgares rätt till socialt bistånd.

93 <http://eurodiaconia.org/our-work/policy-areas/roma>

94 Eurodiaconia (oktober 2014), *Access to social and health services for migrants in Europe: overcoming the barriers. Policy recommendations and good practice from diaconal service providers*. Direktlänk till rapporten: <http://eurodiaconia.org/images/stories/2014-events/final%20migration%20report%20for%20web%20301014.pdf>

95 <http://skl.se/download/18.7e56c4f31498402ab2f576a9/1416559937338/skl-juridik-enkat-utsattaemedborgare.pdf>.

96 <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2014/2014-6-16>

Bilaga: Kontrakt Räddningsmissionen och församling

Avtal gällande tillfälligt boende för barnfamiljer

Räddningsmissionens uppdrag och ansvar

- Samtliga kyrkor som planerar att upplåta parkering eller boende till familjer kommer att erbjudas introduktion, information och handledning. Viktigt är att församlingarna känner sig trygga i sitt uppdrag och att de känner stöd från Räddningsmissionen i sin insats.
- Räddningsmissionen köper de husvagnar som kan bli aktuella för familjer samt har ansvar för allt praktiskt kopplat till husvagnen så som underhåll och portabla toaletter.
- Räddningsmissionen planerar vilka familjer som erbjuds plats, informerar kring regler, boendetid samt uppföljning. Räddningsmissionen ansvarar för ett mobilt team med anställda som koordinerar och stöttar både värdarna och familjerna.
- Under första månaden genomförs täta uppföljningar för att se hur det fungerar. Kommunikationen mellan församlingen och RM behöver vara tydlig och tät. Förslag är att familjer i ett första skede erbjuds boende två veckor som därefter kan förlängas om allt fungerar som planerat, dock som längst tre månader om annat inte avtalas efter hand.
- Om hinder uppstår och familjen inte kan bo på kvar på platsen är Räddningsmissionen ansvarig för att avflyttning sker.

Församlingens/organisationens roll och ansvar

- Församlingen kan behöva ha en ansvarsgrupp med en eller flera kontaktpersoner som sköter kontakten med familjen samt Räddningsmissionen.
- Kyrkan behöver inte försörja familjen med mat eller kläder då detta görs av andra samverkande organisationer. Familjen ska själva organisera för sin mat, kunna laga mat i husvagnen. Kyrkan behöver därmed inte skapa förutsättningar för matlagning. Då boendet kommer vara gratis för familjerna har de möjlighet att själva handla den mat de behöver.
- Medlemmar i församlingen kan om de önskar erbjuda stöd till familjen som syftar mot att stärka resurser för ökad etablering i Sverige eller i hemlandet så som språkträning, stöd i att söka jobb eller erbjuda arbete eller praktikplatser. Positivt är också om man kan bjuda in familjen till olika sociala aktiviteter: gudstjänster, barngrupper, söndagsmiddagar etc.
- Om det finns någon som på volontär basis vill köra barn till förskola eller skola kan det vara positivt för familjen.
- När det finns personal, medlemmar i kyrkan är det bra om familjen då kan komma in i kyrkan för att använda eventuell tvättmaskin, kunna duscha om det finns tillgång till dusch samt fylla på vatten.
- Tillgång till el måste finnas.

Familjens ansvar

- Familjen är skyldig att följa de regler som formulerats för att erbjudas tillfälligt boende.
- Reglerna gäller ordning, att kunna avgränsa boendeplatsen från övrig familj och nätverk samt att barnen måste till förskola och skola varje dag.
- Om man vid upprepade tillfällen bryter mot reglerna måste familjen lämna boendeplatsen.
- Föräldrarna har det primära ansvaret för sina barn och behöver själva aktivt söka efter en mer långsiktig boendelösning om de planerar att bo en längre tid i Göteborg. Om församlingen önskar vara ett stöd för familjen i att söka boende, arbete eller något annat som syftar mot etablering behöver familjen själva ta ansvar och vara delaktiga.

Datum:

Församling:

Kontaktperson Församling

Kontaktperson Räddningsmissionen
